

In dit nummer:

- * ACTIVITEITENKALENDER
- * VOORWOORD
- * PRIJS CULTURELE RAAD
- * LEANDRE VILAIN (3)
- * LEVENSVRAGEN MET EEN KNIPOOG
- * AAN LAND (3)
- * DE HAVEN VAN OOSTENDE IN DE 18DE EEUW (2)
- * WAT EEN GIDS L(EI/IJ)DEN KAN!
- * BESTUURSGEBOUW VISMIJN 1930 (1)
- * UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS
POLITIEAGENT (5)
- * DE H. GODTSCHALCK-STICHTING
- * OP STAP IN DE NOORDZEEPROVINCIE

Gidsenblad
LANGE NELLE
COSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WEST-VLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever:
Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

01	ACTIVITEITENKALENDER	REDACTIE
05	VOORWOORD	MARC LOY
06	PRIJS CULTURELE RAAD	REDACTIE
09	LEANDRE VILAIN (3)	MARTINE QUAEGBEUR
23	LEVENSVRAGEN MET EEN KNIPOOG	ETIENNE PITTELJON
24	AAN LAND (3)	RICHARD QUAEGBEUR
30	DE HAVEN VAN OOSTENDE IN DE 18 ^{DE} EEUW (2)	JEAN POTTIEZ
36	WAT EEN GIDS L(EI/IJ)DEN KAN	MARCEL LEEUWERCK
38	BESTUURSGEBOUW VISMIJN 1930 (1)	JEANNINE LAPLASSE
42	UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS POLITIEAGENT (5)	REDACTIE
44	DE H. GODTSCHALCK-STICHTING	REDACTIE
46	OP STAP IN DE NOORDZEEPROVINCIE	REDACTIE

Verantwoordelijke uitgever en secretaris:

Patricia Veris, Nachtgalenlaan 50, 8400 Oostende

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname mag, mits bronvermelding)

Redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Voorzitter:

Marc Loy, Batterijstraat 70, 8450 Bredene

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

068-2075070-73

Lidmaatschapsbijdrage 2001 = 500 BEF

Activiteitenkalender

Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer secretaris Patricia Veris: tel. (059) 80 62 39 - fax (059) 80 12 54

DE "ZEEBONK"-WANDELING

Zaterdag 17 maart 2001

Afspraak om 14.30 uur voor/in Biljart Palace op de Groentemarkt in Oostende.

Aan de hand van een korte diamontage (onder voorbehoud!) en een selectie van Oostendezichten uit de kunstmap Julius Collen Turner (1881-1948), verschenen in 1999, verkennen we het oude vissershart van Oostende tussen 't Klein Strand en 't Hazegras. Natuurnimf Jeannine Laplasse roept via haar geïllustreerd verhaal het Visserij-Oostende van voor en kort na WO II op in het hedendaags decor.

Duur: 2 uur met achteraf (onder voorbehoud) vrijblijvende (dus niet gratis!) degustatie van het Zeebonkbier.

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

DE REIS NAAR LONDEN

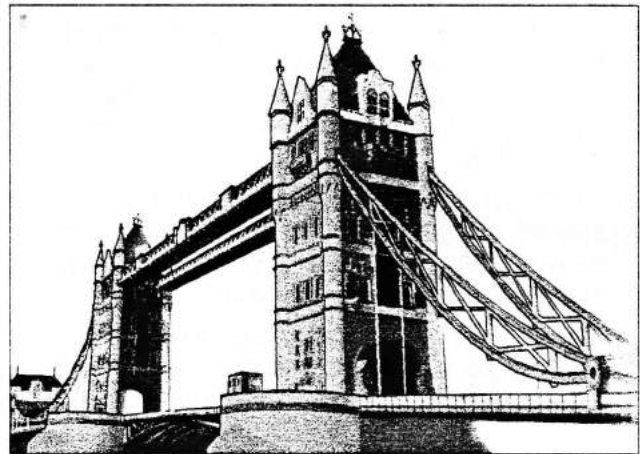
ZATERDAG 21 APRIL 2001

(Nog enkele plaatsen, voor de rappe!)

Na het succes van de reis naar Parijs, doen we die andere populaire maar totaal verschillende eilandhoofdstad Londen aan onder de deskundige leiding van ons gidsend lid de heer Raf Plasschaert.

Hij belooft ons een drukke maar interessante en boeiende dag.

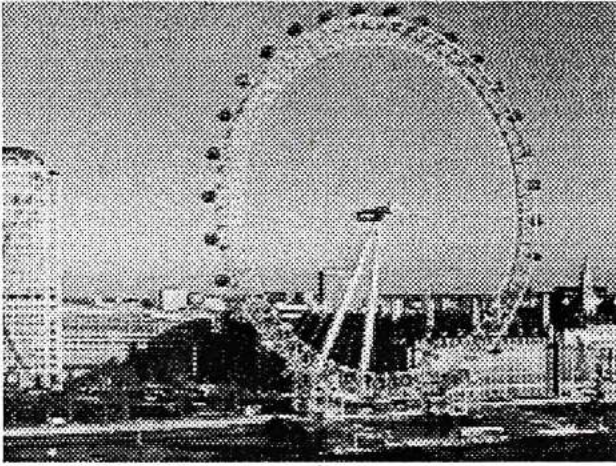
Deze uitstap wil u kennis laten maken met

verscheidene nieuwe elementen die, gereali- seerd met de eeuwwisseling, nu duidelijk opvallen in het zich renoverend stadsbeeld van deze wereldstad: de veelbesproken "Millennium Dome", de architectuur en de stadsplanning van de "Docklands", de indrukwekkende nieuwe "British Library", de "Millennium Mile" en de fascinerende "New Tate Gallery". En de hele agglomeratie bekijken we ook vanuit "London Eye", het reuzenrad opgesteld aan de oevers van de Thames. Voor dat laatste wordt apart ingeschreven omdat 'hoogtevrees' sommige mensen afschrikt.

Programma

- Vertrek: 6.30 uur stipt op de parking van de Provinciale Visserijschool
- naar London via Calais, kanaaltunnel, Folkestone (vanaf 9.30 uur pl. tijd)
- in de voormiddag: de site van de "Dome", rondrit in de gerenoveerde Docklands en doorheen het stadscentrum naar de "British Library" voor een kort bezoek (11-11.30 uur pl. tijd)
- gelegenheid voor een vrij middagmaal (of aanspreken van de eigen knapzak) in het stadscentrum, omstreeks het middaguur pl. tijd

- in de namiddag (vanaf 13.30 uur pl. tijd): rit met het "London Eye" en te voet langsheen de "Millenium Mile" naar de "New Tate Galery" (16.30 uur pl. tijd), ruime gelegenheid tot bezoek van de schitterende verzameling van moderne kunst

- tijdens de rit doorheen London wordt vooral gewezen op de groei van de stad de functies en de verschillende attractiepunten van de vele stadswijken die we doorrijden.

- terugkeer omstreeks 19.30 uur pl. tijd, via Folkestone, kanaaltunnel en Calais, aankomst te Oostende voorzien om 23.45 (Oostends) uur

Bijdrage= 1.750 BEF

(London Eye= extra 595/455(60+) BEF)

Inbegrepen: bus, shuttle kanaaltunnel, fooi chauffeur, begeleiding, bezoeken: New Library en New Tate Galery.

Niet inbegrepen: lunch en avondmaal (ofwel eigen pakket ofwel in centrum/museum).

Wat moet u doen om mee te gaan?

Voor 5 maart 2001:

1. Het volledig ingevulde inschrijvingsformulier dat u los in dit nummer vindt aan het secretariaat bezorgen (post, fax, afgeven)

2. De juiste bijdrage overschrijven op rekeningnummer 068-2075070-73 t.n.v. Gidsenkring Lange Nelle Oostende.

KONINKLIJKE KROEFELWANDELING 3: van KAAI tot DIJK

Vrijdag 18 mei 2001

De (halve) cirkel is rond. Na kroefelwandeling 1 (van DIJK tot PARK) en

(van PARK tot KAAI) presenteren we nu de derde (en laatste?) koninklijke kroefelwandeling.

Afspraak om 19 uur aan de ingang van de Sint-Petrus en Pauluskerk.

Officieel einde omstreeks middernacht in de buurt van het Leopold 1-ruitermonument

Tips: -parkeer uw twee- of vierwieler in de buurt van het eindpunt!

-neem een trui mee, eenmaal de zon weg, is het fris!

-vervang naaldhakken door goedzittende wandelschoenen

Inschrijving verplicht!

Voor 11 mei, telefonisch bij secretaris P. Veris op het nummer (059) 80 62 39 en door

Overschrijving van 1000 BEF (leden) of 1200 BEF (niet-leden) voor spijs en drank op rekening 068-2075070-73 t.n.v. Gidsenkring "Lange Nelle", Oostende met vermelding aantal personen / kroefel 18/5!!

Kroefelwandelingen (contaminatie van kroeg en smoevel) zijn leerrijke, smaakvolle, gezonde, stemmige en boeiende wandelingen voor groepen van 15 à 25 personen bij.

Voorkeur in de periode april – september; hoewel ook wintervarianten zijn mogelijk.

Een voordeel is dat u op die manier verscheidene tafeldames en –heren naast u kunt krijgen, tenzij u voor vaste relaties kiest uiteraard.

Via de gids leert u koning Leopold II (1835 - 1865 - 1909) als urbanist en 'weldoener' van Oostende kennen en bezoekt u verschillende plaatsen die zijn tijdsstempel dragen.

Tijdens de minstens 4 uur durende wandeling wordt vier keer halt gehouden voor respectievelijk het aperitief, het voorgerecht, een tussendoortje en de afsluiter.

KREKENFIETSELING

Vrijdag 29 juni 2001: afspraak om 19 uur aan het Sint-Annakerkje in Stene-dorp.

Gids René Vandercruyssen begeleidt ons gedurende een ruim 2 uur durende fietstocht: afwisselend peddelen en becommenarieerd bewonderen. René gidst ons door het geklasseerde krekengebied, op de Groene 62 en langs de "Keignaeri" in Zandvoorde.

Let wel: eigen, perfect werkende (licht!) fiets meebrengen!

(Leden gratis - niet-leden: 50 BEF)

DAGUITSTAP NAAR LONDEN
OP ZATERDAG 21 APRIL 2001

INSCHRIJVINGSFORMULIER
(UITERLIJK OP 5 MAART 2001 TERUGBEZORGEN!)

Ondergetekende:.....

Adres:.....

.....

Telefoon: ..... GSM: .....

Schrijft zich in met..... personen x 1.750 BEF = ...BEF

Gaat mee op 'British Airways London Eye' met ..... personen

• Volwassenen: ..... x 595 BEF = ...BEF

• 60 + personen: ..... x 455 BEF = ...BEF

TOTAAL: .....BEF

Gelieve deze inschrijving te bezorgen op volgend adres: Nachtgalenlaan 50,
8400 Oostende, of per fax 059/80.12.54 en het te betalen bedrag over te schrijven
op rekeningnummer 068-2075070-73 van de Gidsenkring Lange Nelle.

Datum: .....

Handtekening: .....

Aan alle burgers van Oostende en omliggende

In aansluiting bij de verfraaiing van het Oostendse stadsbeeld en de vooruitstrevende plannen voor de toekomst, mag ook onze visserij niet vergeten worden. De eerste stap was de redding van de Amandine 0.129, door de Vrienden van het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten en de schenking ervan aan het Stadsbestuur met vervolgens de restauratie...

MAAR dit schip ligt nu droog, zelfs volledig droog en zoals we geleerd hebben, vissen moeten zwemmen en schepen moeten varen. Bijgevolg moet die situatie dringend verholpen worden.

Na veel studiewerk werd DE oplossing gevonden.

Een periode van geheimhouding, zoals voor alle strategische zaken, is nu voorbij.

Het betreft een lichtbruin vocht dat van binnen nat maakt. Het heeft een heel aantrekkelijke beginsmaak die dan overvloedig in een krachtige indruk: een nieuw en indrukwekkend bier, gedoopt met de al even indrukwekkende naam...

"DE ZEEBONK"

Die naam werd ontleend aan een gelijknamige

gravure van een bonkige Oostendse visser, uit het oeuvre van de Oostendse kunstenaar J. Collen Turner, alhier overleden in 1948.

Het bier "De Zeebonk", gebrouwen voor de brouwerij Costenoble in Oudenburg, is een mooi bruintje, opgesloten in flessen van 75 cl waar het rustig kan nagisten tot een alcoholgehalte van 8%; het wacht om alle dorstigen te laven.

Dit werd gelanceerd op vrijdag 19 januari 2001 in het Biljart Palace op de Oostendse Groentenmarkt. Dé uitverkoren plaats om te starten met de rondleidingen van de 'Oostendse Gidsenkring 'Lange Nelle' onder het thema: "In het spoor van de zeebonk".

B.C.

(zie ook onze wandeling op 17 maart 2001)

IN MEMORIAM

Op 30 januari 2001 overleed in Roeselare mevrouw Zoë Santy (°Roeselare 16.05.1912) moeder van ons gidsend lid, dhr Luc Dupon. Gidsenkring Lange Nelle biedt haar deelneming aan de hele familie aan.

"Karel Jonckheere"

OPROEP AAN HET STADSBESTUUR

Hiermee ondersteunt Gidsenkring Lange Nelle het voorstel van het Willemsfonds (met uitgebreide argumentatie) om de bronzen buste van Karel Jonckheere (1996, sculptor Josyane Vanhoutte) in de leeszaal van de nieuwe bibliotheek onder te brengen alsook het plein voor de bibliotheek naar hem te noemen.

VERNIEUWING LIDMAATSCHAP

Dit is het eerste 2001-nummer van ons blad.

Het lidmaatschap 2001 gaat in op 1 januari en houdt in:
(meestal gratis) deelname aan onze activiteiten zoals voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen. Bovendien ontvangt elk lid het driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en meer wetenschappelijke bijdragen.

Als extra krijgt u als lid het jaarboek 2001. Neogotiek in West-Vlaanderen (niet-ledenprijs = 500 BEF/12.39 EURO) van de West-Vlaamse Gidsenkring.

De bijdrage is 500 BEF (conform wat onze zusterverenigingen vragen) over te schrijven op bankrek. nr. 068-2075070-73 t.n.v. West-Vlaamse Gidsenkring, afd. Oostende "Lange Nelle", 8400 Oostende.

Om het u gemakkelijk te maken, vindt u een overschrijvingformulier ingesloten. U kunt ook steunend lid (600 BEF) of erelid (1.000 BEF) worden door het passende bedrag over te maken.

Dank bij voorbaat voor een vlotte afhandeling!

Ch

Kartier

120

Kerckhove

voor 2001

wenst de Stichting Vlaams Erfgoed u

veel monumentenplezier toe!

Fox

Interact

Nelly

he2

AS

Kerckhove

Voorwoord

We hebben prijs

Het kwam toch nog onverwacht die Prijs Culturele Raad Oostende 2000. We wisten wel dat we genomineerd waren, maar dat waren nog drie andere verenigingen en vier personen ook. En vorig jaar waren we ook tweede geëindigd achter een meer dan verdiende laureaat Omer Vilain. Dus.

Maar we waren toch erg blij omdat deze Prijs, gemeten aan de laureaten van de voorbije 12 edities toch enige prestige uitstraalt en onze 'torso' van August Michiels nu prijkt in de galerij bij die van ondermeer Roland Desnerck, wijlen E.H. Jan Ghekiere van het (ondertussen gesloten) Religieus Museum, Tine Baart, Aimée Thonon, Raoul Servais, ons aller Marcel en Rita Braet-Verheyen, de Volkshogeschool Oostende, de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate.

De Prijs is ook een erkenning van onze inspanningen als Gidsenkring om Oostende in zijn meest diverse aspecten - historisch, toeristisch, cultureel, sociaal en economisch - te presenteren aan toeristen, bewoners en leden van onze vereniging via onze rondleidingen, bezoeken, uitstappen en ons tijdschrift. Ook de massale opkomst bij de uitreiking van de Prijs op het stadhuis was hartversterkend en we hopen dat de genomineerden van het jaar 2000 bij één van de volgende edities ook gelauwerd mogen worden.

Blij zijn we ondertussen ook met de oprechte belangstelling van de nieuwe schepenen van Cultuur en Toerisme Hilde Veulemans en Johan Verstreken die we al op één van onze maandelijkse vergaderingen mochten verwelkomen voor een verrijkende gedachtewisseling.

Het bestuur

Prijs Culturele Raad

Toespraak ter gelegenheid van de uitreiking van de prijs Culturele Raad Oostende 2000 aan de West-Vlaamse gidsenkring Afdeling Oostende "Lange Nelle"

Geachte aanwezigen.

Als voorzitter van het Wijkcentrum 't Kasteel uit Zandvoorde is het voor mij een hele eer om vanavond het woord tot u te mogen richten.

In onze vereniging is het een traditie dat er over de voordracht van een kandidaat voor de prijs Culturele Raad vooraf grondig wordt gedebatteerd. Eveneens is het bij ons een goede gewoonte om onze kandidaat te blijven steunen - desnoods verschillende jaren na elkaar - tot de prijs hem of haar uiteindelijk wordt toegekend. We blijven als het ware 'volharden in de boosheid'...

Bij deze gelegenheid willen wij dan ook onze oprechte verontschuldigingen aanbieden aan de Heer Iwein Scheer, 'de mens die zijn volk leerde Paulusfeesten'. Wij hebben tot voor twee jaar zijn kandidatuur met hand en tand verdedigd, maar voor Iwein 'mocht het helaas niet zijn'... Terwijl we hier dan toch eventjes het woord mochten voeren, vonden wij het passend langs deze weg de verdienste van de Heer Iwein voor Oostende even aan te halen, ook al mocht de 'ultieme trofee' hem uiteindelijk niet te beurt vallen. Maar dit terzijde.

Voor de voordracht van de 12de prijs Culturele Raad (uitgereikt vorig jaar) werd door het Wijkcentrum een andere koers gevaren en werd, na rijp beraad, de kandidatuur van Lange Nelle ingediend. Zij haalden het toen echter niet. We konden het uiteraard hierbij niet laten, droegen hen nogmaals voor... en, jawel hoor, na drie stemrondes (meerdere stemrondes en herstellingen blijken de laatste tijd een nieuw

fenomeen te zijn) werd uiteindelijk de West-Vlaamse Gidsenkring/afdeling Oostende, gekend als 'Lange Nelle', uitgeroepen als winnaar van de 13de Prijs Culturele Raad. Zonder afbreuk te willen doen aan de verdienste van de andere kandidaten, zult u het ongetwijfeld met mij eens zijn dat deze overwinning voor de Gidsenkring op zijn zachtst gezegd 100% verdiend is.

Twaalf jaar geleden was er niets ... Het is bijna niet te geloven maar de Stad Oostende, met al haar toeristische troeven, beschikte op dat ogenblik niet over een uitgebouwd net van gediplomeerde stadsgidsen.

Op initiatief van de Kamer van Koophandel en Nijverheid (met notaris Van Tieghem de ten Berghe), de heemkring De Plate (met Jan Dreesen, zaliger) en de toenmalige schepenen van de Stad Oostende, de Hr. Dries Vermeersch werd in 1988 de aanzet gegeven tot een gidsenopleiding. Er waren dertig deelnemers aan het examen, van wie er 14 slaagden. Dit had voor gevolg dat de 14 gediplomeerde gidsen per 1 januari 1989 de West-Vlaamse Gidsenkring, afdeling Oostende "Lange Nelle" boven de doopvont mochten houden. De rest van de geschiedenis zal de meesten onder u vermoedelijk wel bekend zijn.

"Een vuurtoren wijst de weg voor de zeelieden", zei Omer Simoens bij de stichting zo'n twaalf jaar geleden, "een gids moet ook de weg tonen en vandaar is Lange Nelle een geschikte naam voor de Oostendse Gidsenkring". De keuze van de naam en de symboliek die ermee samenhangt was, al zeg ik het zelf, een zeer goede keuze.

Maar de gidsen hebben uiteraard veel meer gedaan dan een eindeloze stroom van toeristen laten kennismaken met onze stad. Ook heel wat Oostendenaars hebben, dank-

zij de inzet van de gidsenkring, hun eigen stad wat beter leren kennen.

Volgens een voorzichtige schatting werden er in het jaar 1999 zo'n 2000 gidsbeurten gegeven. Als we ervan uitgaan dat er gemiddeld zo'n 25 geïnteresseerden komen opdagen voor een gidsbeurt, betekent dit dat er in 1999 ongeveer 50.000 mensen een rondleiding kregen door één van de 56 gidsen van Lange Nelle. Er is dus een hele weg afgelegd en er bestaat blijkbaar duidelijk een zekere 'behoefte' bij het grote publiek om kennis te maken met de 'gekende' en de 'verborgen' schatten van onze stad.

Deze cijfers (van 0 naar 50.000 in 12 jaar) doen ons toch even duizelen! We hebben het hier immers over vrijwilligers die zich in hun vrije uren willen inzetten om anderen te laten kennismaken met de geschiedenis en de culturele rijkdom van onze stad.

Elke Oostendenaar weet uiteraard (of vergis ik mij?) dat 1865 voor Oostende even belangrijk was als 1302 voor de Vlamingen. De troonsbestijging van Leopold II zette in het toenmalige Oostende immers het één en ander in beweging ...

Zeer weinig Oostendenaars wisten dat hun stad in 1965 de provinciale prijs voor groenvoorziening en beplanting kreeg en dat hiervoor vlakbij het Stadhuis een gedenksteen werd geplaatst (u kunt hem misschien deze avond eens gaan bekijken).

Dankzij Lange Nelle weten we dat nu ondertussen allemaal (en nog veel meer natuurlijk!) Wat echter - naar mijn bescheiden mening - bijzonder eigenaardig lijkt, is dat er in de stad geen enkel degelijk vast lokaal en archiefruimte ter beschikking staat van onze laureaten van vanavond. Misschien kan de nieuwe bewindsploeg deze kleine hint eventjes in overweging nemen ...

Maar dit uiteraard compleet terzijde...

Als een toerist, die reeds mocht deelnemen aan een gidsbeurt, nu 's avond bij het naderen van Oostende in de verte Lange Nelle ontwaart, zal hij nu niet meer spontaan denken 'aha - daar ligt een stad aan zee!',

maar zal hij - dankzij de inzet van de gidsenkring weten dat daar vroeger de Koningin der Badsteden lag en zal hij, bij een bezoek aan onze stad met meer "smaak" kunnen genieten van het moois dat Oostende nog steeds te bieden heeft.

Hierbij wil ik dan ook graag de West-Vlaamse Gidsenkring - afdeling Oostende "Lange Nelle" van harte feliciteren met hun "Prijs Culturele Raad Oostende" en wens ik hen nog vele schitterende gidsbeurten toe!

Ik dank u voor uw aandacht.

Guido Danneel

Voorzitter Wijkcentrum 't Kasteel Zandvoorde.

Winnaars prijs Culturele Raad Oostende

1988: *Roland Desnerck*

1989: *Jan Ghekiere*

1990: *Alfabetiseringswerk Oostende*

1991: *Jeugdbond voor natuurstudie en milieubescherming*

1992: *Echtpaar Marcel Braet - Rita Verheyen*

1993: *Tine Baart*

1994: *Volkshogeschool*

1995: *Aimée Thonon*

1996: *Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring 'De Plate'*

1997: *Filmclub 62*

1998: *Raoul Servais*

1999: *Omer Vilain*

2000: *West-Vlaamse Gidsenkring afd. Oostende 'Lange Nelle' (andere kandidaten waren: Beweging voor mensen met een laag inkomen en kinderen vzw Oostende; Pierre Claes; Nadine Constandt; Simon Ippel; Koninklijke Toneelkring Nut en Vermaak; Koninklijke Cine Club Oostende; Roland Laridon).*

Meester-organist Léandre Vilain en zijn tijd (1866-1945) - (3)

(Vervolg van vorig nummer)

7) Wereldfaam

Zijn mooie kursaalrecitals gaven Léandre VILAIN weldra een internationale reputatie. Zowel nationaal als internationaal was hij een graag geziene organist voor recitals en inhuldigingen van orgels. Léandre VILAIN reisde om zijn kunst door anderen te laten smaken (121). Componisten zoals Peter BENOIT, C. GEVAERT, Camille SAINT-SAËNS, DUBOIS, Charles Marie WIDOR en MATHIEU waardeerden zijn talent (122).

Ook in Trazegnies, zijn kleine geboorteplaats, trad hij meermaals op. Hij hield van Trazegnies en van zijn familieleden die er woonden. Met lof sprak men er van "**Meester VILAIN**" (123).

Overal hielden de mensen van zijn orgelmuziek. In Groot-Brittannië, Nederland, Italië, Algerije, Frankrijk, Spanje en de Verenigde Staten was de bewondering even groot en werd hij met succes bekroond. (124). Soms gebeurde het dat Léandre een orgelauditie bracht aan één bepaalde toondichter zoals aan César FRANCK, Eugène GIGOUT en Théodore DUBOIS (125).

In de plaatselijke kranten werd er vol lof over zijn optredens geschreven waardoor zijn buitenlandse reizen afdoende publiciteit gaven aan Oostende en zijn Kursaal (126).

Enkele data :

- In april-mei 1897 gaf hij concerten in Groot-Brittannië met optredens in

Rugby, Bedford, Bradford en in het Cristal Palace in Londen. In Bradford bracht hij 4 recitals; 40 werken allemaal uit het hoofd gespeeld. Met lof werd er over zijn optredens in de "Bradfordshire Standard" geschreven (127).

- Op 30 september 1897 was hij de orgelist voor het inspelen van de nieuwe orgels in Groningen in Nederland (128).
- Op 6 mei 1899 gaf hij een concert in de Sinte-Cecilia-Academie in Rome en bracht werk van J.S. BACH en Charles Marie WIDOR (129).
- Op 13 mei 1899 speelde hij de nieu-

(121) ARCHET, A.

Léandre Vilain, wereldberoemd orgelist, stond gedurende meer dan een halve eeuw in dienst van de kunst
in : Ostend-Flash, nr. 8, 1961, p. 52

(122) L'ECHO d'Ostende

7 september 1902

(123) Club Philatélique Trazegnies

12e année, 1971

Trazegnies

(124) ARCHET, A.

Léandre Vilain, wereldberoemd orgelist, stond gedurende meer dan een halve eeuw in dienst van de kunst
in : Ostend-Flash, nr. 8, 1961, p. 52

(125) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 360

(126) L'ECHO d'Ostende

Nos artistes à l'étranger
28 mei 1899

(127) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 359, 360

(128) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 360

(129) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 360

we orgels in van de H. Maria en Sint-Charles van Aghakerk in Algiers (130).

Op 18 mei 1899 was hij, op uitnodiging van de Association Artistique, op concerttournee in Marseille (131). Hij zou er nog optreden in 1900, 1903, 1907 en 1910. De Franse dagbladen schreven lovende kritiek over zijn orgelrecitals. Deze krantenartikels werden gebundeld tot een kleine brochure : "Compte-rendus des séances d'orgue données à Marseille (en 1899-1900-1903-1907-1910) par M. Léandre VILAIN", Oostende (1911) (132). Marseille was door Léandre zeer geliefd. De plaatselijke dagbladen waren vol lof over zijn optredens. Vanaf 1900 werd Léandre VILAIN "**de buitengewone organist en uitmuntende virtuoos**" genoemd, "**de Rubinstein van de organisten**", "**een prins van het orgel die het instrument volledig beheerst**" ... (133). "Le journal de Marseille" publiceerde : "**De tous les organistes entendus jusqu'ici à Marseille, M. Léandre VILAIN est sans contredit le mieux doué en virtuosité**". (134)

De "Ostende illustré" van 1907 nam een artikel over van "Le Petit Provençal" en bracht also verslag uit van zijn medewerking voor een klassiek concert in Marseille, ingericht door de Association Artistique in 1907. Het concert greep plaats op 24 februari 1907 (135). Het was de vierde maal dat Léandre er optrad en men had reeds van in het begin zijn talent opgemerkt. In de eerste helft van de voorstelling, bracht Léandre de *Symphonie in re klein* voor orgel en orkest van GUILMANT. De *Introd-*
tie ervan was in alle opzichten klank-

rijk en buitengewoon mooi. Deze compositie had hij al in 1901 uitgevoerd. Zijn verheven meesterschap in het orgelspel werd bevestigd door een samenhang van zeldzame kwaliteiten. Dit werd in hem zo bewonderd door de muziekkenners die hem een warm en welverdiend applaus gaven. In de tweede helft van het programma speelde hij het *Concerto in re klein* voor orgelsolo van G.F. HÄNDEL met een betoverend moderato. De *Fantaisie sur deux Noël's* was een fijne bewerking, verschuldigd aan M. MESSERER. Tenslotte, teruggeroepen door een daverend applaus van de menigte, trakteerde Léandre zijn luisteraars met *Rêve d'Enfant* van SCHUMANN. Voor de toehoorders werd het een onvergetelijk moment (136).

- In 1899 speelde hij het orgel in van de Sint-Andrékerk in Grenoble. Hij werd er gefeliciteerd door Th. DUBOIS, directeur van het Conservatorium in Parijs (137).
- 1 en 4 maart 1900 : concert in

(130) **L'Echo d'Ostende**

Nos artistes à l'étranger
28 mei 1899

(131) **CASIER, Ann**

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 360

(132) **HOSTYN, Norbert**

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)
in : Ostendiana IV, p. 44

(133) **VILAIN, Léandre**

Compte-rendus des séances d'orgue données à Marseille
(en 1899 - 1900 - 1903 - 1907 - 1910), p. 3

(134) **Le Carillon**

11 oktober 1922

(135) **VILAIN, Léandre**

Compte-rendus des séances d'orgue données à Marseille
(en 1899 - 1900 - 1903 - 1907 - 1910), p. 13

(136) **Ostende illustré**

Organe de la Reine des Plages et du Littoral
Ostende, Kursaal, 1907, p. 202

(137) **CASIER, Ann**

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 360

Op 9 september 1913 gaf Léandre VILAIN een concert in de kathedraal van Glasgow in Schotland (147). Het programma ervan wordt bewaard in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Oostende.

* PROGRAMME. *

1. Theme with variations,	L. Thibid
2. Elegie,	Vilain
3. Allegretto, from Fifth Symphony,	Widor
4. Passacaglia,	Bach
5. Cantabile,	C. Franck
6. March funebre,	Vilain
7. Allegro Vivace, from Sixth Symphony,	Widor

FOURTH RECITAL

Tuesday Evening, 16th September, 1913,

by

Mr. EDWIN H. LEMARE.

Glasgow Cathedral

SIXTEENTH SERIES OF

ORGAN RECITALS.

THIRD RECITAL,

Tuesday Evening, 9th September, 1913,

by

MONSIEUR LÉANDRE VILAIN

—(Chevalier of the Order of Leopold),

Organist of the L'Eglise Primaire and of the Kurtaal, Ostende.

Gold Medalist of the Royal Conservatoire, Brussels.

Professor of the Organ in the Royal Conservatoire of Ghent.

DOORS OPEN AT 7.15. COMMENCE

Marseille, ingericht door de Association Artistique (138). Het plaatselijk dagblad "L'Écho des Concerts" beschreef Léandre VILAIN als de "**Rubinstein van de organisten**". Deze lovende kritiek werd overgenomen door "L'Echo d'Ostende" van dinsdag 3 april 1900. Op het concert in Marseille van 4 maart 1900 werd Léandre VILAIN onder andere hartelijk gefeliciteerd door Théodore DUBOIS die het concert had bijgewoond (139).

- Op 21 maart 1900 verleende Léandre VILAIN zijn medewerking voor de inspelning van het groot orgel van de Sint-Andrékerk in Grenoble. Zijn optreden werd een waar succes (140).

- In 1903 gaf hij concerten in Marseille, Clermont-Ferrand, Côte Saint-André (de geboorteplaats van Berlioz), Rodez en Algiers (141).

Op 8 februari 1903 gaf Léandre VILAIN in Marseille nogmaals een concert ingericht door de Association Artistique (142).

Toen Léandre begin mei 1903 in het huwelijk trad met Clara VAN WEDDINGEN (1874-1947), werden de orgelconcerten in het kursaal van Oostende door J. PETIT overgenomen. Zijn wittebroodsweken bracht hij door in Algiers tijdens een concertreis aldaar (143).

- Op 24 februari 1907 gaf hij een concert in Marseille op aanvraag van de Association Artistique (144).

- In februari 1908 gaf Léandre VILAIN vier orgelrecitals in de Sint-Maria-kerk (East Parade) in Bradford. In de plaatselijke kranten prees men zijn virtuositeit, zijn groot talent en zijn ware bekwaamheid (145).

- In december 1910 was hij op concert-tournee in Frankrijk en gaf optre-

dens in Marseille en Lyon (146)

- Op 9 september 1913 gaf Léandre VILAIN een concert in de kathedraal van Glasgow in Schotland (147). Het programma ervan wordt bewaard in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Oostende.

8) De Sint-Petrus en Pauluskerk

Op 5 augustus 1901 werd, in aanwezigheid van Koning Leopold II, het Leopold I-ruitersstandbeeld ingehuldigd en de eerste steen gelegd van de nieuwe dekanale kerk. De mooie neogotische Sint-Petrus en Pauluskerk werd gebouwd door de aannemers VAN OPHEM naar de plannen van de beroemde Brugse architect Louis de la Censerie (148). De kerk kreeg een volledig

138) VILAIN, Léandre

Compte-rendus des séances d'orgue données à Marseille
(en 1899 - 1900 - 1903 -1907 -1910), p. 3

(139) L'Écho d'Ostende

Nos artistes à l'étranger
3 april 1900

(140) L'Écho d'Ostende

Nos artistes à l'étranger
3 april 1900

(141) L'Écho d'Ostende

7 september 1902

(142) VILAIN, Léandre

Compte-rendus des séances d'orgue données à Marseille
(en 1899 - 1900 - 1903 -1907 -1910), p. 7

(143) L'Écho d'Ostende

17 mei 1903

(144) VILAIN, Léandre

Compte-rendus des séances d'orgue données à Marseille
(en 1899 - 1900 - 1903 -1907 -1910), p. 13

(145) Le Carillon

15 - 16 februari 1908

(146) CASIER, Ann

Het muziekleven in het kursaal
(te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 362

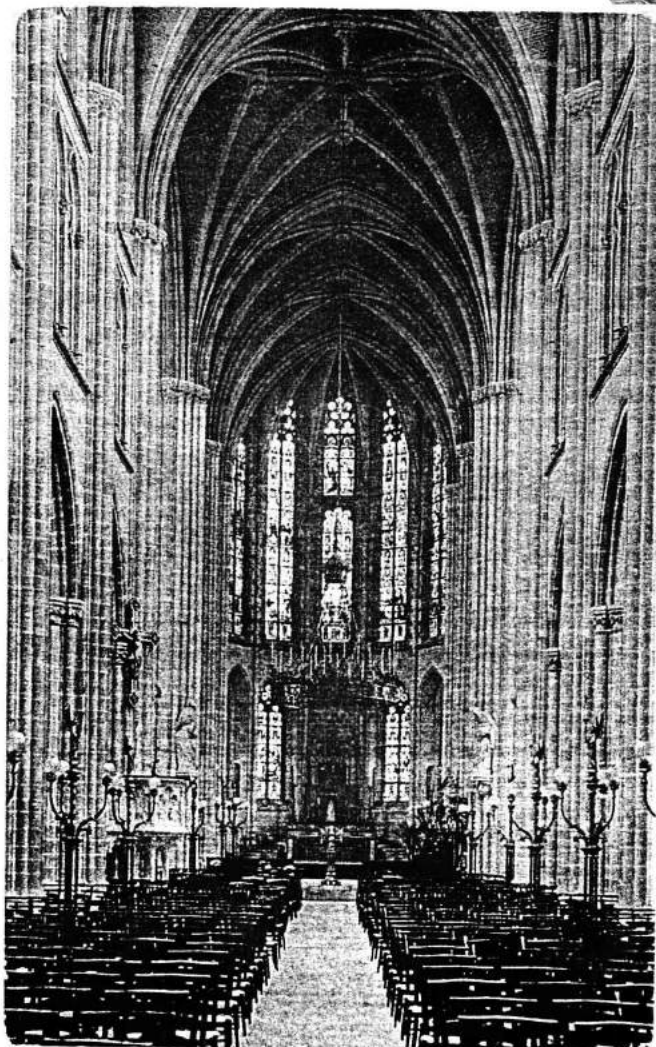
(147) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)
in : Ostendiana IV, p. 44

(148) Ostende et le Littoral belge

Publication de la "Revue Belge d'Importation et d'Exportation", p. 87

De mooie neogotische Sint-Petrus en Pauluskerk werd gebouwd naar de plannen van de beroemde architect Louis de la Censerie

Interieur van de kerk
begin 20ste eeuw

nieuw SCHYVEN-orgel geïnstalleerd (149). Dit grote orgel door Pierre SCHYVEN gebouwd, was van het romantische type en had drie klavieren (150). Op 23 mei 1907 werd het ingehuldigd (151). Het was op dit orgel dat Léandre VILAIN's muzikaliteit volledig tot ontwikkeling kwam. Tijdens de hoogmissen 's zondags gaf hij talrijke recitals en al vlug vonden melomane toeristen er hun weg. Ze verloren er hun harten wanneer ze de romantische orgelmuziek met de zacht-melodieuze begeleidingen en machtig-opstijgende interludia van "Meester VILAIN" aanhoorden. Alzo werd de Sint-Petrus en Pauluskerk in Oostende een plaats voor vaste afspraken (152).

9) Inspelen van nieuwe orgels

In een kerk is het orgel muzikaal het koninginnestuk en de inhuldiging ervan gebeurt dan ook in volle glorie (153).

Zowel in het binnen- als buitenland was Léandre VILAIN een veel gevraagde organist voor het inspelen van nieuwe orgels. Meestal werd dit inspelen gekoppeld aan een inauguratie-recital (154).

Enkele data :

- 21 december 1893 : inhuldiging van het nieuwe orgel van Ch. ANNEESSENS, Fils, uit Menen in de parochiale kerk van Beveren-Waas (155).
- 24 oktober 1895 : inhuldiging van het nieuwe orgel van de Frères VAN BEVERS uit Laken in het St.-Michel College van de Paters Jezuiëten aan de Priemstraat in Brussel (156).
- 7 januari 1897 : inhuldiging van het orgel van Salomon VAN BEVER in het Sint-Quirin College in Hoei (157).
- 8 juni 1897 : plechtige inhuldiging

van het orgel Charles ANNEESSENS uit Geraardsbergen in de noodkerk van Oostende (158).

- 16 augustus 1898 : inhuldiging van het nieuwe orgel van Jos. STEVENS uit Duffel in Putte-bij-Mechelen (159).
- 1898 : inhuldiging van het nieuwe orgel van Joseph JORIS uit Zichem in de Sint-Kruiskerk in Elsene (160).

---

(149) **HOSTYN, Norbert**

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 41

(150) **BERDEN, Jean-François**

Een Oostends orgeltriumviraat

in : Muziek & Woord : maandelijks programmabladd van Radio 3 & Canvas, mei 1999, 9. 12

(151) **CASIER, Ann**

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 362

(152) **HOSTYN, Norbert**

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 41

(153) **HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM**

God blijft glimlachen

Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989), p. 27

(154) **HOSTYN, Norbert**

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 45

(155) **FELIX, Jean-Pierre**

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(156) **FELIX, Jean-Pierre**

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(157) **FELIX, Jean-Pierre**

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(158) **HOSTYN, Norbert**

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 41

(159) **FELIX, Jean-Pierre**

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(160) **FELIX, Jean-Pierre**

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

Programma Inspeling van het orgel op 22/8/1901

Eglise Saint Joseph à Ostende

Jeudi 22 Août 1901 à 3 heures

Inauguration des nouvelles orgues

PROGRAMME

M. Villain prix d'excellence du Conservatoire de Bruxelles,
Organiste des SS. Pierre et Paul à Ostende et du Kuronal

1. Sonate en ré mineur . . . . . Mendelssohn.
2. a) Ave Maria sur un prélude de Bach . . . . . Coumou
- b) Pastorale . . . . . Lefebvre-Wély
3. Symphonie en sol mineur . . . . . Widor
4. a) Invocation . . . . . Wagner
- b) Variations sur un chant d'église . . . . .

M. Seure organiste des SS. Jean et Nicolas à Bruxelles

5. Marche funèbre et Chant péroratif . . . . . Gullmant.
6. Andante . . . . . Lebeau.
7. a) Carillon . . . . . Martini.
- b) Ave-Maria . . . . . Marschner.
8. Toccata de la 3me Symphonie . . . . . Widor.

M. Petit Laurent de l'École de musique religieuse de Malines, Organiste titulaire

9. Sonate en sol mineur . . . . . Tincl.
10. Pâques fleuries . . . . . Bailly.
11. Christmas Musette . . . . . id.
12. Grand Chœur . . . . . Reuchsel.

M. Jadin premier prix avec *le plus* grande distinction du Conservatoire de Bruxelles,
organiste de Sainte Waudru à Mons

13. Suite Gothique } Choral }
                          } Menuet } . . . . . Boëmann.
14. Toccata . . . . . J. S. Bach.
15. Concerto } Allegro }
                  } Larghetto } . . . . . Beethoven.
- } Final }
16. Thème varié . . . . . L. Thiele.

Orgues des ateliers de M. Kerckhoff à Bruxelles.

- 13 mei 1899 : inhuldiging van de orgels in de H. Maria en Sint-Charles van Aghakerk in Algiers (161).
- Op 21 maart 1900 verleende Léandre VILAIN zijn medewerking voor de inhuldiging van het groot orgel van de Sint-Andreaskerk in Grenoble (162).
- 22 augustus 1901 : officiële inhuldiging van het eerste orgel van de Sint-Jozefskerk in Oostende, samen met Jean PETIT (orgeltitularis van de Sint-Jozefskerk in Oostende), Armand SEURE (organist van de Sint-Jan en Nikolaaskerk in Brussel) en JADIN (organist van de collegiale kerk Sint-Waudru in Bergen) (163). De inhuldiging van het orgel van de Sint-Jozefskerk ging gepaard met een prachtig orgelrecital. Het eerste orgel van de Sint-Jozefskerk kwam van het huis Emile KERKCHOFF uit Brussel. Dit symfonisch pneumatisch orgel had 2 klavieren, 1 voetklavier en 37 spelen (164).
- 6 november 1901 : inspelen van het orgel van Emile I KERKHOFF uit Brussel in de feestzaal van de Kon. Vereniging voor Zoölogie in Antwerpen waarbij het orkest gedirigeerd werd door E. KEURVELS (165).
- 1901 : inhuldiging van het nieuwe orgel ANNEESSENS uit Menen in de parochiale kerk van Bassevelde (166).
- 26 november 1903 : inhuldiging van het nieuwe orgel van Salomon VAN BEVER uit Laken in de Sint-Pieterskerk in Hoei (167).
- 6 september 1908 : inspelen van het nieuwe orgel van Jos. STEVENS uit Duffel in de Sint-Willibrorduskerk in Antwerpen (168).
- 28 februari 1910 : inspelen van het nieuwe orgel van Jules ANNEESSENS-RUYSSERS uit Menen in het Sint-Jozefspensionaat in de Kaaistraat in Oostende (169).
- 13 augustus 1911 : inhuldiging van het nieuwe orgel van de parochiale kerk in Heist (170).
- 17 maart 1912 : inspelen van het orgel WALCKER & Cie, afkomstig van de synagoge van Berlijn in de Collegiale kerk van Binche (171).
- 17 juli 1912 : inhuldiging van het door François D'HONDT uit Beaumont volledig gerestaureerde orgel van Jos. MERKLIN in de Sint-Elisabethkerk in Bergen (172).

(161) L'Echo d'Ostende

Nos artistes à l'étranger
28 mei 1899

(162) L'Echo d'Ostende

Nos artistes à l'étranger
3 april 1900

(163) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(164) HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM

God blijft glimlachen - Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989), p. 27

(165) CASIER, Ann

Het muziekleven in het kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 361

(166) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(167) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(168) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(169) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(170) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 45

(171) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

(172) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145

- 23 april 1913 : inhuldiging van het nieuwe orgel van DE PREZ uit Gent in de parochiale kerk van Sint-Denijs Westrem (173).
- 9 november 1913 : inhuldiging van het orgel van Jules ANNEESSENS uit Menen in de parochiale kerk van Locre (174).
- 20 november 1913 : inhuldiging van het door DELMOTTE uit Doornik gerestaureerde orgel in de Sint-Christoffelkerk van Tourcoing (175).
- Op 16 maart 1914 gaf Léandre VILAIN een orgelauditie in het Sint-Michel College bij de Paters Jezuiten in Etterbeek. Dit orgel werd door Emile I KERKHOFF uit Brussel in 1911 ontworpen (176).
- 15 december 1913 : inhuldiging van het orgel Jules ANNEESSENS uit Menen in South-Bank (St.-Peter) in Groot-Brittannië (177).
- 14 mei 1914 : inspelen van het nieuwe orgel van Salomon VAN BEVER uit Laken bij de Paters ongeschoeide karmelieten in de Sint-Jozefskerk in Kortrijk (178)

10) Eigen composities

Léandre VILAIN bracht ook eigen composities waarvan de meeste nooit werden uitgegeven (179). Het *Alleluia*, een compositie voor orgel en orkest, dateerde van 6 april 1896. In juli 1899 speelde hij de *Invocation* in (180).

Hij schreef nog andere indrukwekkende composities :

- *Marche Funèbre* voor koor, orkest en orgel :

werd voor het eerst uitgevoerd op zondag 1 september 1895 in het Oostendse Kursaalgebouw (181).

- *Treurmars* voor orgel :
werd opgedragen aan Alphonse MAILLY en uitgegeven in 1895 door de Organistenbond van West-Vlaanderen. Mogelijk was zijn *Treurmars* een bewerking voor orgel-solo van zijn gekende *Marche Funèbre* (182).

- *Marche Solennelle* :
uitgevoerd op 9 augustus 1919 (183).

- *In Memoriam* :
uitgevoerd op 17 augustus 1919 ter nagedachtenis van de gesneuvelde sol-

-
- (173) **FELIX, Jean-Pierre**
Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145
  - (174) **FELIX, Jean-Pierre**
Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145
  - (175) **FELIX, Jean-Pierre**
Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145
  - (176) **FELIX, Jean-Pierre**
Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 146
  - (177) **FELIX, Jean-Pierre**
Compléments sur Léandre VILAIN
in : L'Organiste; Périodique d'Organologie-Campanologie, avril 1991, p. 33
  - (178) **FELIX, Jean-Pierre**
Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22 année, 1990/4, p. 145
  - (179) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer **Stefaan DOMBRECHT**
  - (180) **HOSTYN, Norbert**
De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)
in : Ostendiana IV, p. 43
  - (181) **HOSTYN, Norbert**
De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)
in : Ostendiana IV, p. 43
  - (182) **HOSTYN, Norbert**
De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)
in : Ostendiana IV, p. 43
  - (183) **HOSTYN, Norbert**
De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)
in : Ostendiana IV, p. 43

12) Treurmars

Op het titelblad van de partituur van zijn *Treurmars* staat in gedrukte letters geschreven :

Voor God, voor Vlaanderen en de Kunste.

TREURMARSCH

van

LEANDER VILAIN,

Orgelist van St.Pieterskerke te Oostende
uit achtginge en dankbaarheid opgedregen
aan

Zijnen gewezen leeraar M^F Alph. Mailly.
Uitgegeven door den Orgelistenbond van
Westvlaanderen.

1895

Er is aan de wet voldaan
Geteekend en gedrukt bij
Breitkopf en Hartel te Leipzig

Vormschema

Zoals bij elke mars is de *Treurmars* van Léandre VILAIN in een A B A vorm geschreven (191).

Karakter

Dit werk is typisch laatromantisch. Om meer effect te geven, gebruikt Léandre VILAIN octaafverdubbelingen waardoor zijn *Treurmars* moeilijk is om uit te voeren. De grootse en zware akkoorden in het deel A geven dit muziekstuk een pathetisch, ernstig en zwaarmoedig karakter. Deel B is evenwel veel intiemer van karakter.

Deel A

Bestaat uit 28 maten.

Heeft een gepunteerd ritmisch motief waardoor we dit werk kunnen vergelijken met de *Treurmars* uit CHOPIN's *Pianosonate opus 35*.

Deel A staat in si klein en roept een plechtige rouwende sfeer op. De harmonie is verticaal. De grootse

akkoorden met octaafverdubbelingen in manuaal en pedaal geven de muziek een bombastisch karakter.

De overgangsdynamiek (crescendo's en decrescendo's) versterken het emotionele karakter van deze muziek.

Deel A eindigt met een cadens in hoofdtoonaard (si klein).

(191) HÖWELER, Casper

X-Y-Z der muziek, p. 656

B deel

Bestaat uit 16 maten.

Deel B staat in de paralleltoonaard van si klein : re groot. Daardoor heeft B een contrasterend karakter. Deel B klinkt vriendelijker, meer troostend en intiemer. Wellicht is het de uitdrukking van hoop op het leven na de dood en de verlossing, een thema dat in de romantiek veelal voorkomt.

De melodie is mooi en innig en gemakkelijk om mee te zingen. De harmonie is dan ook verticaal. Ook de chromatismen in deel B verhogen de emotionele expressie en het meditatieve.

Qua vorm hebben we een voor- en nazin (telkens 8 maten lang) die herhaald wordt; de eerste keer met een halfslot op de vijfde toontrap, de tweede keer met een volmaakt slot (= volmaakte cadens).

A deel

Is een herneming van deel A.

De registratie van het middendeel is typisch voor Léandre VILAIN. Het is bekend dat hij de combinaties van Voix humaine Hautbois aangevuld met een 8 voet of 4 voet, met een tremulant (tremblant) uitvoerde (= windkanaal, een bakje met een molentje dat de

luchtstroom onderbreekt waardoor men een golvend geluid krijgt. Het wordt gebruikt om de zang te imiteren en zit in de bovenste stem) (192).

13) Tu es Petrus

"*Tu es Petrus*" is een melodie van Léandre VILAIN. Typisch zijn de octaafverdubbelingen om de basnoot wat meer te verstevigen.

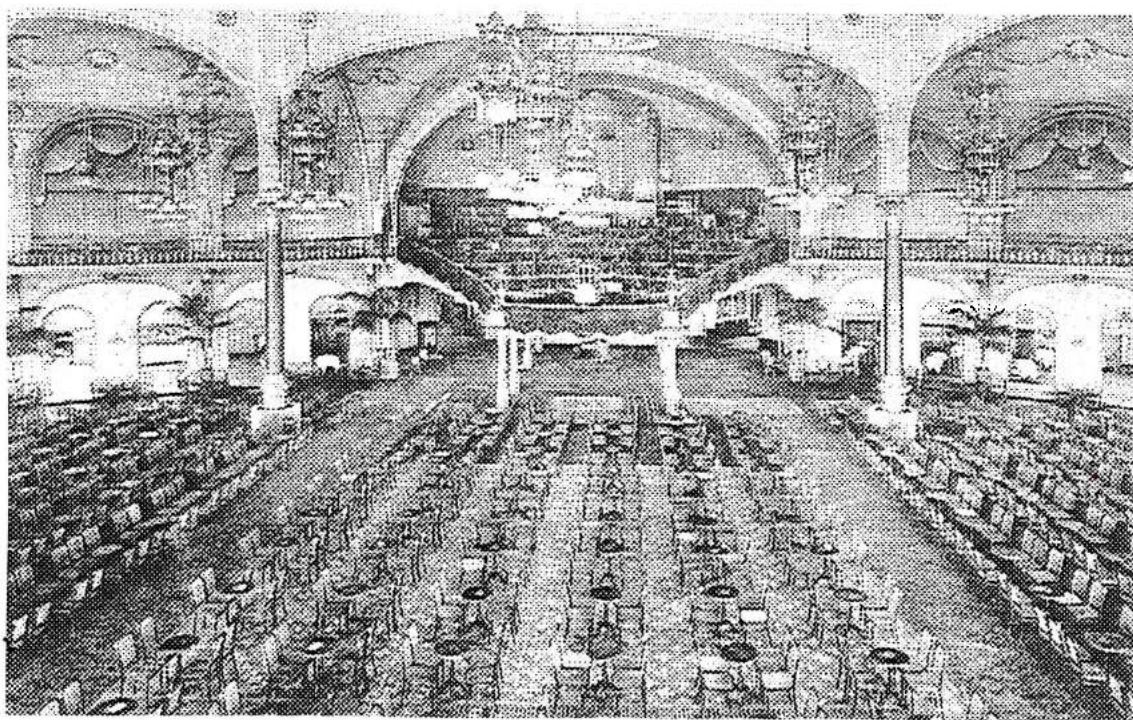
Het muziekstuk staat in do groot, dus in C. Er zijn acht maten in de voorzin en acht maten in de nazin. In het midden is er de dominant, een halve cadens. Het eindigt op een volmaakt slotcadens. In de vierde maat is er een kleine modulatie naar la klein.

"*Tu es Petrus*" betekent : "Gij zijt de steenrots en op deze steenrots zal ik mijn kerk bouwen". Het komt uit Matteus hoofdstuk 16. "*Tu es Petrus*" is een processielied dat gezongen werd tijdens de Zeewijding in Oostende tussen de twee wereldoorlogen. Het feest van Sint-Petrus grijpt namelijk plaats op 29 juni. Daar Sint-Petrus de patroonheilige is van Oostende is er de eerstvolgende zondag van 29 juni een jaarlijkse Zeewijding (192)

---

(192) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer **Robert HOSTYN**

(wordt vervolgd)

Treurmarsch - Marche Funèbre

van Leander Vilain.

Claviers.

Klein orgel met Gr. orgel.
Poussif accouplé au G. Orgue.
 Grand- en tongspelen 4 en 8 van Kl. orgel.
Joux de fonds et d'aiguës 4 et 8 du Poussif.
 Grond van Gr. orgel.
Joux de fonds du G. Orgue.
 16 en 8 op 't voetspel.
16 et 8 à la Pédale.
p

Groot orgel.
Gd Orgue. p

Voetspel
Pédale.

Voetspel op Gr. orgel.
Pédale au G. O.

cresc. sempre

ff
 Vol spel (16 voet)
 Plein Jeu (16 p)

Levensvragen met een knipooog

Hoe zet men de bordjes met "Niet op het gras lopen" in de grasperken?

Hebben analfabeten evenveel plezier aan lettertjes in de soep?

Toen de mens ontdekte dat melk van koeien kwam, waarmee dacht hij dan dat hij bezig was?

Als Amerikanen rijst gooien op huwelijken, gooien Chinezen dan hotdogs?

Waarom droegen kamikazepiloten helmen?

Als een woord verkeerd gespeld stond in het woordenboek, zouden we dat dan ooit weten?

Waarom is "afkorting" zo een lang woord?

Als de meest auto-ongelukken gebeuren in een straal van vijf kilometer rond de woning, waarom gaat iedereen dan geen tien kilometer verder wonen?

Hoe merk je dat de onzichtbare inkt op is?

Waarom heeft Noah die twee muggen niet doodgemept?

Als konijnenpootjes geluk brengen, wat gebeurde er dan met dat konijn?

Een boterham landt altijd met de beboterde kant naar beneden.

En kat landt altijd op haar poten. Wat gebeurt er als je boter op de rug van een kat smeert?

Welke sadist kwam er op

het idee om een "s" in het woord "lispelen" te steken?

Als de mens afstamt van de apen, waarom zijn er dan nog apen?

Als onze knieën andersom zaten, hoe zouden stoelen er dan uitzien?

Waar haalde Van Dale de definities voor zijn woordenboek?

Krijgen werknemers van Lipton ook een koffiepauze?

Hoe weet een thermos of de drank koud of warm moet blijven?

Hoe zorgt men ervoor dat herten aan die verkeersborden oversteken?

Waarom krimpen schapen niet als het regent?

Waarom kan je geen ander woord maken met de letters van "anagram"?

Als het vandaag nul graden is, en het wordt morgen twee keer zo koud, hoeveel graden is het dan morgen?

Waarom moet het deksel van een doods-kist dichtgenageld worden?

Als er niets aan de anti-aanbaklaag kan plakken, hoe krijgen ze de anti-aanbaklaag dan aan de pan?

Wat tellen schapen als ze niet kunnen slapen?

Waarom is er geen ander woord voor synoniem?

Wat gebeurde er met de eerste 6 "Up's"?

Waarom staat het woord "woordenboek" in het woordenboek?

Een Duitser, een Fransman en een Belg komen een café binnen. Zegt de cafébaas: "Is dit een grap?"

Hadden Adam en Eva navels?

Zwemt een eend met één poot in cirkeltjes?

Hoe zorgt iemand die rekken verkoopt ervoor dat zijn winkel niet leeg lijkt?

Olijfolie komt van olijven. Waar komt babyolie dan vandaan?

Als een taxi je achteruitrijdend naar huis brengt, moet de chauffeur je dan betalen?

Als je probeert te falen en je slaagt, wat van de twee heb je dan gedaan?

Als je in een voertuig zit dat beweegt tegen de snelheid van het licht, wat gebeurt er dan als je de koplampen aansteekt?

Geven crematoria korting voor een brandslachtoffer?

Als een blinde naar het toilet gaat, hoe merkt hij dan dat hij klaar is met zijn achterwerk af te veegen?

Waarom plakt lijm niet aan de binnenkant van de tube?

It's nice to be important, but it's more important to be nice

Aan land (3)

Nvdr. In de bijdragenreeks 'Gebonden jeugd' (Lange Nelle tijdschrift jg. 10 - 1998 - nr. 1 tot en met jg. 11 - 1999 - nr. 1) schreef Richard Quaegebeur zijn prilste jeugd in vijf afleveringen bijeen. Het inspireerde hem om er een autobiografisch vervolg aan te 'breien'. Het gezin moest de aak verlaten en ging met de schamele bezittingen weer 'aan land' wonen. Hij neemt de draad weer op in het hoofdstedelijk gebied ... (nu volgt deel 3)

Even voor de oorlog waren veel vluchtelingen naar België gekomen, joden en communistisch gezinden. En daaronder hadden zich natuurlijk spionnen gemengd. Daarover had iemand gesproken in de senaat, maar die man moest zwijgen. België was immers neutraal en wilde geen oorlog. Hitler maakte echter brandhout van die vredesovereenkomst. Inderdaad slechts de grens met Duitsland was verdedigd. Mijn broer, ondertussen al zeventien geworden, zou dus moeten vertrekken. En omdat vader geen lange bezetting wilde meemaken, besloot hij ook westwaartse te vluchten met ons.

Mijn neef Pierre, de zoon van nonkel Nesten, zat in het schipperspensionaat in Laken. Toen hij zijn zoon kwam afhalen, gaf hij afspraak met ons in Nieuwpoort, waar hun vader woonde. Dan zou hij met zijn aak, een sterk gebouwde Engelse "bak" naar Frankrijk varen en desnoods proberen over te steken naar Engeland.

Gelukkig konden moeder, Marie-Jeanne en ik meerijden met een zelfstandige taxi-chauffeur die ook afkomstig was uit de Westhoek. Die man had alleen zijn dochter bij zich, vermits hij gescheiden leefde van zijn vrouw, die bij een ander "zat". In zijn auto, een Citroën, was er nog plaats voor ons.

Mijn broer zou voordien vertrekken met een verre neef, ook een zeventienjarige, en die zijn tante uit Nieuwpoort. Die vrouw was juist in Brussel voor de begrafenis van een zuster die in Elsene woonde. Die dienst was op 10 mei en die vrouw besloot per fiets terug te gaan en zo de twee jongens onder haar hoede te nemen. Eens wij vertrokken waren zou vader per fiets volgen. Wij namen het hoogstnodige mee en vader zou dan nog het bagagerek van z'n bestelfiets volladen. De afspraak was er dus en alles zou uitkomen zoals voorzien.

Ook mijn nonkel Sylvester en tante Jozefien zouden vluchten (met één bagagefiets, mijn tante zat vooraan!), en wel naar zijn ouders in Oostende en daar afwachten. Ondertussen had ik na een paar dagen oorlog de eerste Engelse en Franse soldaten opgemerkt. Ik was slechts twaalf jaar maar toen erg ontgoocheld bij het zien van onze geallieerden.

De eerste Engelsen die ik zag, parkeerden in onze straat. Het was een klein konvooi. Elke soldaat moet blijven zitten in zijn vrachtwagen. Nieuwsgierig gingen wij eens kijken. Een paar vrouwen hadden koffie gemaakt en aan de soldaten gegeven. Zij zagen er moe uit en bleek. Eén van die koffievroemen zei dat ze schrik hadden. Ik vond dit normaal maar ik weet nog niet waarom ze verschillende bags met golfsticks meesleurden.

De eerste Fransen die ik zag, waren dronken en de officieren moesten hen uit de cafés en bars halen. Alsof dit nog niet genoeg was, gooiden ze nog lege wijnflessen tegen de straatstenen. Moesten die troepen de Duitsers tegenhouden?

Wie mij ook ontgoochelde was mijn broer. Naar zijn zeggen was hij reeds doodgeschoten voor hij vertrok. Dan was er mijn zuster die niet meer kon lachen, en mijn vader die

in mijn ogen zeer onzeker deed. Mijn moeder leek mij nog de enige die met beide voeten op de grond bleef. De vijfde oorlogsdag vertrok mijn broer en toen hij weg was begon moeder te wenen. Om haar te troosten zei ik nog dat hij toch niet meteen moest gaan vechten. En toen schold mijn vader mij de huid vol.

De vis die wij de tiende mei, vrijdag dus, moesten verkopen, hebben wij meer weggegeven dan verkocht. Alles was gepoetst want een vuil huis wou moeder niet achterlaten. Twee dagen na mijn broer, zijn wij dan vertrokken met die auto.

Was onze bagage miniem, ik smokkelde toch een pakje mee met lectuur. In die tijd kocht ik wekelijks de avonturenverhalen van Sacha Ivanov. Zo'n 60 boekjes had ik gespaard. Daarbij nog drie grotere boeken, in mijn ogen de mooiste van al mijn boeken: Jan zonder Vrees, Robin Hood, Ursijn de Sterke.

Mooi samengebonden in een pakketje, viel het niet op. Miel de chauffeur wist ervan en had het meegenomen voor mij. Toen wij Brussel verlieten, had ik toch wat spijt dat ik geen een van mijn vriendjes had kunnen verwittigen. Wij hadden met onze klas al een hechte vriendschapsband verwezenlijkt. Het was begonnen in de vierdes. Er was een toffe gast bijgekomen: Marcel Grotermans. Hij woonde voordien in Jette. Zijn ouders hadden een post kunnen krijgen als huisbewaarder van de luxevilla van de Turkse consul. Zijn vader moet zowat verantwoordelijk geweest zijn voor het huis, de hof, een luxewagen en zo meer. Die woonst was in Oudergem en daar er geen Nederlandstalige scholen waren in die gemeente belandde hij bij ons. Marcel was enig kind en had alles wat hij wilde. Hij kwam elke dag, drie kwartier plus een kwartier van de tramstop ver, naar school. Hij was de enige van de klas die een fiets had. Hij had reeds voetbalschoenen en een -uitrusting voordat wij wisten dat een voetbal van leder was. En toch had hij volstrekt geen dikke nek. Hij kende zowat alle spelletjes, in onze ogen was hij dus een geboren

leider. Wij waren zeer bevriend met elkaar. Hij was aanvaard bij mijn ouders en ik bij hem thuis. Wij waren bloedbroeders, maar toen hebben wij toch wat geluk gehad.

In een boek hadden wij gelezen, in de verhalen van Karl May, over de vriendschap tussen Old Schatterhand en Winnetou. Die vriendschap was bezegeld met bloed. Wij zouden elk een sneetje maken in onze handpalmen en die tegeneen drukken. Ik gaf mezelf een eerste sneetje, maar toen mijn vriend zich gesneden had en onze handen opeen lagen, zag ik plots dat hij meer bloedde en dat het bloed op de grond druppelde; hij had zich in de pols gesneden. Gelukkig was het niet te diep en daar ik zijn arm meteen afsnoerde, hield het bloeden enigszins op. Zijn ouders belden de dokter en die kon er eens om lachen, terwijl hij een paar hechtinkjes legde. Bij ons stond het schreien nader dan het lachen, maar wij waren toch "bloedbroeders".

Onze vlucht uit Brussel verliep zoals gepland. Zelfs met de auto kwamen wij maar traag vooruit. De wegen liepen vol van de vluchtelingen. Velen gingen te voet en staken een handkar met wat bezittingen op. De meesten kwamen uit Limburg en Haspengouw. Enige Franssprekenden waren er ook bij, niettegenstaande de Walen wel rechtstreeks naar Frankrijk zullen gevlucht zijn.

Verschillende keren moesten wij de weg vrijmaken voor het leger. Engelsen en

Fransen hebben wij niet gezien. Een paar maal vlogen Duitse jagers over en dan vluchtte iedereen in de velden. Wat verder-

op voor ons hoorde ik mitrilleren, maar toen wij die plaats voorbijkwamen, zag ik niks speciaals. In de verte heb ik een kort treffen gezien tussen twee vliegtuigen en een werd neergehaald.

Ergens rond Ieperen, wij moesten de grote baan kust-Gent verlaten, heb ik Stuka's zien duiken en hun bommen gooien. Het was wel 10 km van ons verwijderd en toch voelden wij de trillingen. In Ieperen leek het een verzamelplaats van jongeren. Inderdaad was het op de Grote Markt als een fietsenuitverkoop. De politie raadde de jongens aan zich in de stad te verspreiden. Een luchtaanval van de Duitsers leek immers niet denkbeeldig.

Na ongeveer zestien uur rijden, raakten wij in Nieuwpoort. Mijn grootvader langs vaders kant dus, herkende ons eerst niet. Het was immers al lang geleden dat hij ons gezien had. Hij liet ons echter meteen binnen omdat hij graag vluchtelingen wilde helpen, zei hij. Na enige tijd besepte hij pas wie we waren. En hij was in de hoogste hemel toen moeder poteten wou maken. Hij moest anders altijd zelf zijn potje koken en dit zinde hem wel.

Tegen de avond arriveerde mijn broer, gezond en wel. Hij had twee dagen onder-

weg geweest, maar door die vrouw die mee was, hadden ze nooit moeten ronddolen voor eten of slapen. Ze hadden heerlijk geslapen in de schuur van een boerderij. 's Morgens kregen ze nog spek met eieren van de boerin en de boer keek hun fietsen na. Een keer hadden ze in een gracht moeten kruipen omdat een Duitse vlieger overvloog, maar die zocht waarschijnlijk Belgische troepen. De volgende dag kwam mijn oom dan in Nieuwpoort met zijn aak aan. Onze bagage werd vlug aan boord gedaan, maar grootvader wou zijn huisje niet verlaten.

Om de hoek van zijn straat woonde een vriend van de familie. Hij was schoolmeester en was zinnens naar zijn dochter te gaan die ergens op een boerderij woonde. Iedereen dacht toen dat de oorlog op dezelfde manier zou verlopen zoals in 1914. Hij vroeg mijn oom een kist boeken mee te nemen. Het waren kostelijke werken en toen maakte ik voor het eerst kennis met een encyclopedie. Het was een naslagwerk betreffende België. Het stond vol met foto's, zwart-witte weliswaar, in mijn ogen iets geweldigs. De man had schrik dat die boeken zouden vernietigd worden en had geen plaats meer in zijn wagen. De aak was voor driekwart geladen met balen linnen, voor het maken van handdoeken onder meer. De eigenaar dacht waarschijnlijk dat de Duitsers, bij eventuele bezetting, alles zouden aanslaan en daar dit een redelijk groot kapitaal betekende, wou hij alleszins de lading redden. Hij reed dan ook mee met z'n auto en hij wilde zelfs mee overvaren naar Engeland. Men heeft hem in Frankrijk een paar dagen vastgezet wegens verdenking van spionage. Hij ging immers bij de Franse diensten navraag doen naar de ligging van zeemijnen.

Later kwamen nog enige kennissen uit Nieuwpoort aan boord. Er was nog plaats in het ruim en daar het warm weer was, was iedereen tevreden. Vader was nog steeds niet angekommen maar hij wist waar wij vaarden. Aan weerskanten van de Veurnse vaart naar Duinkerke liep het vol van de vluchtelingen. De aak zat vol van op de luiken. Mijn oom kon ze natuurlijk niet

alien in het ruim laten. Wat mij opviel was die legerkapitein die ook met die mensen meetrok in gezelschap van zijn moeder, vrouw en twee knapen van ongeveer vijftien jaar. Ik begrijp hem nog niet toen hij vertelde dat hij eerst zijn familie wou in veiligheid brengen alvorens zich te melden bij zijn eenheid. Hoe was dat mogelijk? Ik herinner mij nog aan de grens dat er een Franse douanier de inkom in Frankrijk wilde controleren. Zijn collega's hadden al verschillende dagen geen bevelen of opdrachten gekregen en we wisten dus niet wat te doen. Hun chef echter liep daar lazarus dronken rond. Hij wilde iedereen de identiteitskaarten afnemen en aanzag vooral de "Vlaamssprekenden" als "boches". Hij zwaaide met zijn pistool en schoot in de lucht. Toen hebben zijn minderen hem ontwapend. Briesend als een leeuw wilde hij alleman te lijf gaan, maar niemand keek nog naar hem.

In Bergues had vader ons eindelijk ingehaald. Hij had bijna vierentwintig uur moeten binnenblijven onderweg. Hij zat in de parochiezaal van een dorp. Er was een troepenverplaatsing geweest en hij dacht toen dat de Engelsen of Fransen een tegenaanval zouden lanceren.

Mijn oom wou in Duinkerke de overtocht wagen naar Engeland maar hij werd met zijn aak doorgestuurd naar Calais. Duinkerke werd regelmatig gebombardeerd door de Stuka's en de haveninstallaties werden stilaan volledig vernietigd.

Tussen Duinkerke en Calais geraakten wij geblokkeerd. De Duitsers naderden snel. Amper waren wij terug aan het varen of de brug achter ons vloog in de lucht. Maar de brug verderop onderging hetzelfde lot. En daar de brokstukken de vaarroute verstoppen, moesten wij gelaten blijven liggen. Gelaten hebben wij toen de komst van de Duitsers afgewacht. Duinkerke heeft zeker negen dagen in brand gestaan en Calais vijf. Gelukkig lagen wij ter hoogte van een café en een boerderij waarvan de bewoners ook afkomstig waren uit Vlaanderen. Het was in Auderwyck, een dorp dat zo'n 3 km van de vaart ligt.

De Fransen moesten in die dagen ook niet te hoog oplopen met hun moed. Om strategische redenen, heb ik later gehoord van de Duitsers, moesten ze enige uren weerstand bieden, om omsingeling te voorkomen. Er is inderdaad gevochten maar er sneuvelde een peleton ..... Polen. Na de bezetting van Polen in 1939 werden gevluchte Poolse soldaten onder meer ingelijfd in het Franse leger. De ganse nacht hebben m'n oom en m'n vader met de scheepsjoi en een overzette van de boer, soldaten over de vaart gebracht. Een jonge soldaat heeft zich toen zelf geschoten. Bij het aan wal springen gleed hij uit. Zijn geweer dat niet op veilig stond ging af en de kogel doorboorde zijn linkerzijde tot zijn rechterschouder. Hij was niet dadelijk dood. Z'n kameraad bleef bij hem in de schuur van de boerderij, tot hij stierf. Die jongen, uit Zuid-Frankrijk, heeft zijn portefeuille met papieren aan mijn vader gegeven, met de vraag ze na de oorlog aan zijn moeder te bezorgen. Hij vluchtte toen de eerste Duitsers de vaart overstaken. Die hadden zelf hun materiaal bij om over te zetten. Pas na de oorlog, in '45 dus, zijn wij te weten gekomen dat die jongen 5 km verder gesneuveld is onder Duitse kogels. Voor alle zekerheid hadden wij het schip verlaten. Bij de minste twijfel keken de Duitsers er niet om om zo'n schip te kelderen. Aan wal wilde iedereen naar de boerderij lopen, doch kwamen tot bezinning dat er misschien nog Franse soldaten zouden gebleven zijn. Iedereen wilde toen in het veld gaan liggen. Vader en mijn oom waren op de boerderij gebleven en het was terug mijn moeder die kalm bleef. Wat verder stond een verlaten huisje. Zij stuurde ons daarheen, maar voorzag zich eerst van een wit laken. En toen de Duitsers kwamen, niet langs voor maar langs achter, kwamen een officier en een soldaat binnen en zeiden dat wij "Keine Angst" moesten hebben. Buiten enige kogels die over de aak en het huisje floten heb ik niets gehoord van de Duitse verovering. Ik was ingeslapen en 's morgens waren ze daar. Zij vroegen wie de Fransen had overgezet maar mijn oom zei

dat de Fransen de jollen opgevorderd hadden en zelf de overtochten deden.

Voorzichtigheidshalve zei hij dat hij de eerste overtochten moest meedoen als gijzelaar. Door zijn reizen naar Duitsland sprak hij redelijk goed Duits en dat viel wel in hun smaak.

De lading van de aak werd opgetekend en moest terug naar het oord van herkomst. Daar moest de eigenaar zich in orde stellen met de bezetter maar hij ging er heel zeker niets aan verliezen, beweerde de Duitse kolonel nog. Ja, toen deden de Duitsers zich nog voor als bevrijders en vrienden.

Na vier dagen was de vaart vrijgemaakt en vaarden wij terug naar Nieuwpoort. Grootvader had zijn huisje verlaten en was met zijn kussen op z'n hoofd naar Wulpen gelopen. Hij had horen schieten en was meteen weggegaan. In Wulpen werd hij opgevangen door vrienden. Daar vertelde hij dat hij niet meemocht met zijn zoon en dat hij door iedereen verlaten was. Men wist gelukkig dat hij begon kinds te worden. Terug in Nieuwpoort is hij in '42 overreden door een Duitse motor. Hij was zeker in fout. De Duitsers hebben nog tevergeefs alles gedaan om hem te redden. Zelfs toen waren de Duitsers nog menselijk.

In Nieuwpoort mochten wij nog overnachten bij mijnheer Verellen, de schoolmeester met die kostelijke boeken. Zoals velen had hij niet verwacht dat de oorlog zo'n wending zou nemen. Hij was in de hoogste hemel dat hij zijn boeken ongeschonden terughad.

Wij geraakten in Oostende waar wij in de woning van mijn peter konden overnachten. Die was gevlucht naar het dorp Stalhille van waar zijn vrouw afkomstig was. Later werd die streek de grens tussen het speergebied en het binnenland. Hij zou er blijven wonen want als verdeler en verkoper van naaimachines had hij er vlug klanten.

In die dagen was alles ontregeld. Oostendecentrum was een puinhoop. De overgave was reeds getekend en de Duitsers stonden klaar om de stad te bezetten. En toch werd ze praktisch platgelegd. Vermoedden de

Duitsers misschien dat er nog Engelsen waren? Die waren echter tijdig vertrokken.

Oom Sylvester was met z'n vrouw reeds naar Brussel teruggekeerd. Met zijn familie waren ze ontsnapt aan de bombardementen door naar de villa van zijn ouders te trekken, in Bredene. Mijn grootmoeder, aan moeders kant, was echter in Oostende gebleven. Met mijn neef, die ze had grootgebracht, had ze zich eerst verschuild in de kelders van het stadhuis, op het Wapenplein. Ze kreeg, zo vertelde ze, een naar gevoel over zich. Blindelings zijn ze dan naar huis teruggelopen, in hun kelder. Tien minuten later werd het stadhuis getroffen, stortte halveling in, maar brandde volledig uit.

Veel mensen hadden Oostende verlaten; een havenstad is steeds gevaarlijk om er te blijven in oorlogstijd. Toch zijn er verschillende burgers gedood.

Wij moesten nog een week wachten eer vader vervoer had gevonden om terug naar huis te gaan.

Terug in Brussel leek het of er niets gebeurd was. De eerste weken was er geen voedselnood, behalve in de visaanvoer. De winkel stond dus leeg. Wij hadden de huissleutels geburen geleend. Die mensen waren goed gekend in "louche" kringen en het was misschien daardoor dat wij niets kwijt waren thuis.

Alleen die kamer op het gelijkvloers hadden ze verhuurd aan een kapper. En de eerste verdieping boven die kamer die juist verlaten was door een koppel, van wie de man een Chinees was met een blanke, heel mooie vrouw, was ook verhuurd aan een kelner die in een der bars in de achterbuurten werkte. Over onze huurders wil ik het nu even hebben.

Op de eerste verdieping, boven de winkel, woonde eerst een Waalse familie: vader, moeder en twee kinderen. Een jaar na onze komst zijn die mensen "groter" gaan wonen. Die woongelegenheden waren niet groot. Een kamer vooraan en een kleine erachter. Toen die mensen vertrokken waren, hielden wij die kamers voor ons.

Samen met de tweede verdieping konden wij toch wat comfortabeler slapen. Op de derde verdieping, boven genoemde kamers dus, woonde al geruime tijd een zekere Charlotte. Zij gingen werken en de man met wie ze samenwoonde, deed geen klop. Hij zag er ziekelijk uit en ik denk dat hij stempelde, want ik weet niet hoe het toen gesteld was met de ziekenkas. Er was niets te zeggen van hen. Soms deed ze

gekke vertellingen maar elke maand betaalden ze hun pacht. Ik geloof wel dat ze gelukkig waren in hun staat. Tijdens de oorlog echter begon ze zich bezig te houden met verboden bladen rond te dragen. Eerst 'La Libre Belgique' en dan nog een communistische krant. Ik weet niet meer of dat al 'De Rode Vaan' betrof. Mede door het feit dat ze overal zei dat ze communiste was, en ze stouter en stouter werd met het rondragen van die kranten, werd ze door de Duitsers opgepakt. De Duitsers kwamen navraag doen en iedereen tekende voor: 'Charlotte, de zotte'. De Duitsers hadden waarschijnlijk ondervonden dat het een gek geval was en ze hebben haar na drie weken ondervraging laten gaan. Ondertussen was er echter een drama gebeurd. Haar bijzit was naar haar gaan vragen in de Kommandatur en daar hij wat kabaal maakte werd hij radicaal buiten gesmeten. Meteen kreeg hij een harde trap tegen zijn scheenbeen en dat heeft kwaad gewild. Hij

liet zijn been aan mijn vader zien en die wou hem naar de dokter brengen, aangezien het been al zwart was. Ik dacht eerst dat hij zich niet waste, maar niemand lachte daarmee. Hij zou 's anderendaags zelf naar het hospitaal gaan, zei hij nog. Maar de dag daarop zagen wij hem niet. Tijdens de oorlog was er gasbedeling, maar dit gas (fluitjesgas) was veel lichter en zakte niet in open lucht. Het was wel even giftig en eer wij het toch gewaar werden was het te laat. Dezelfde avond had hij het kraantje openge draaid. De politie kwam er natuurlijk bij te pas. Een agent bleef nog vierentwintig uur op wacht en vertrok zonder iets te zeggen. Na vijf dagen lag het lijk daar nog en begon het reeds te rieken. Het was warm weer en de zon scheen nogal. Bij navraag bij de politiecommissaris zei die dat het lijk al begraven moest zijn. Daar er geen familie was, moest mijn vader als voorpachter maar de man begraven. De onkosten mochten wij dan nemen van eventuele verkoop van huisraad. En toen vader zei dat er niets was om te verkopen zei de commissaris: leg hem ingepakt op de vuilnisbak. We hebben hem begraven, met de "bolle" natuurlijk want een zelfmoordenaar mocht de kerk niet binnen, vooral als er geen geld was. Zelfs geen gebedje kon er vanaf bij de pastoor van onze wijk (Beguinagekerk). Toen het lijk 's morgens vroeg werd buiten gebracht, stonden daar de prostituees uit de straatjes verderop en lazen luid een "Onze Vader" en een "Wees gegroetje". Zonder iets te zeggen gaven ze een doos met geld aan mijn vader als bijdrage in de onkosten. Ze kenden die man nauwelijks en toch ging er een tuiltje bloemen mee. De werklieden van de stad, die het lijk wegbrachten, hadden dit nog nooit gezien. Ik stond er ook bij en voelde de tranen langs mijn kaken lopen. Acht dagen later kwam Charlotte vrij en vroeg naar haar man..... Veel later is ze toch getrouwd met een weduwnaar. Zij is ons nog eens komen bedanken en zei dat ze gelukkig was.

(wordt vervolgd)

De haven van Oostende in de achttiende eeuw (2)

(nvdr: Volgende 3 bijdragen/kaarten zijn aanvullingen bij het artikel dat in het vorige nummer verscheen)

I. Plan van Oostende augustus 1752

Plan van Oostende en omgeving opgemaakt ter gelegenheid van het bezoek van Markies Botta-Adorno, gevolmachtigde van de Keizerin-Koningin (nvdr Maria-Theresia) der Nederlanden, op 24 en 25 augustus 1752. Hij kwam zich van de toestand vergewissen na de instorting van de sluisen van Schlick (sic = Slyckens) op de 13de augustus 1752.

"In 1676 werd het kanaal van Oostende naar Brugge, aan Sas-Slyckens, ten zuidoosten van de stad Oostende, voorzien van sluisen, die werden verdedigd door het fort St.-Philippe".

(Uit tent.cat. 'De havens aan de kust en aan het Zwin - doorheen oude plannen en luchtfoto's, 1986, biz. 61)

LEGENDE (handschrift 450 x 575, Algemeen Rijksarchief, kaarten en plannen, Inventaris in hs. Nr. 5569; fotoverzameling nr. 6436)

A. Rede van Oostende.

B. Fort van Slyckens, eigenlijk Fort St.-Philippe.

C. Kroonwerk dat het sluisencomplex beschermt.

D. Sluis van Slyckens.

E. Een dam die men geprobeerd heeft op te werpen om het vloedzeewater af te dammen na de instorting van de sluis. De afgevaardigden van de Staten van Vlaanderen hebben het project niet verwezenlijkt op advies van Markies de Botta en kolonel-ingenieur Spallaert.

F. Zwakke plaats in de dijk die verhoogd en verstevigd werd na de instorting van de sluis.

G. Twee bastions die op advies van de Markies de Botta - hij was toen ter plaatse - afgebroken moesten worden om de dijk te verstevigen.

H. Eveneens een zwak punt in de dijk, op dezelfde manier verhoogd en verstevigd.

I. Kleine sluis 'Verloren kost' genaamd, gebouwd in 1742 met de bedoeling het water van het kanaal te spuien via de kleine kreek naar de Gouwelozeekreek ("Creque Gauloise") die deel uitmaakt van de haven (dit bij het herstellen van de sluis van Slyckens). Deze sluis kostte 100.000 guldens maar ze werd niet beter uitgewerkt. Er wordt aan gewerkt. In verband hiermee wordt een voordijk gebouwd. De sluis heeft twee sluisdeuren (openingen) die heel nauw zijn; de ene slechts 14 voet, de andere 15 voet. Wanneer de sluis voltooid zal zijn, zal men de kanaaldijk die de kleine kreek van de Gouwelozeekreek scheidt doorbreken om zo de binnenlanders door te laten.

K. Kleine kreek.

L. Gouwelozeekreek. Met volle zeilen en bij hoog water kunnen de grootste schepen opvaren. Op 24 augustus 1757 op de plaats M werden 4 schepen uit Dantzig/Gdansk en Hamburg, met een tonnemaat van 600 ton en geladen met boomstammen voor de zagerijen, met kanonschoten door de markies de Botta begroet

N. Uitstekend gelegen plaats van de Zaagmolens, aan beide zijden van de kreek op een verhoogd terrein. De boomstammen worden op de wallen van de kreek gelost; het gezaagd hout wordt op binnenschepen geladen met het achterland als bestemming via de Verloren kost-sluis.

O. Artilleriemagazijn, ankers, tuigage voor zeilschepen, provisies van de provincie, sluiswachterwoning, andere gebouwen.

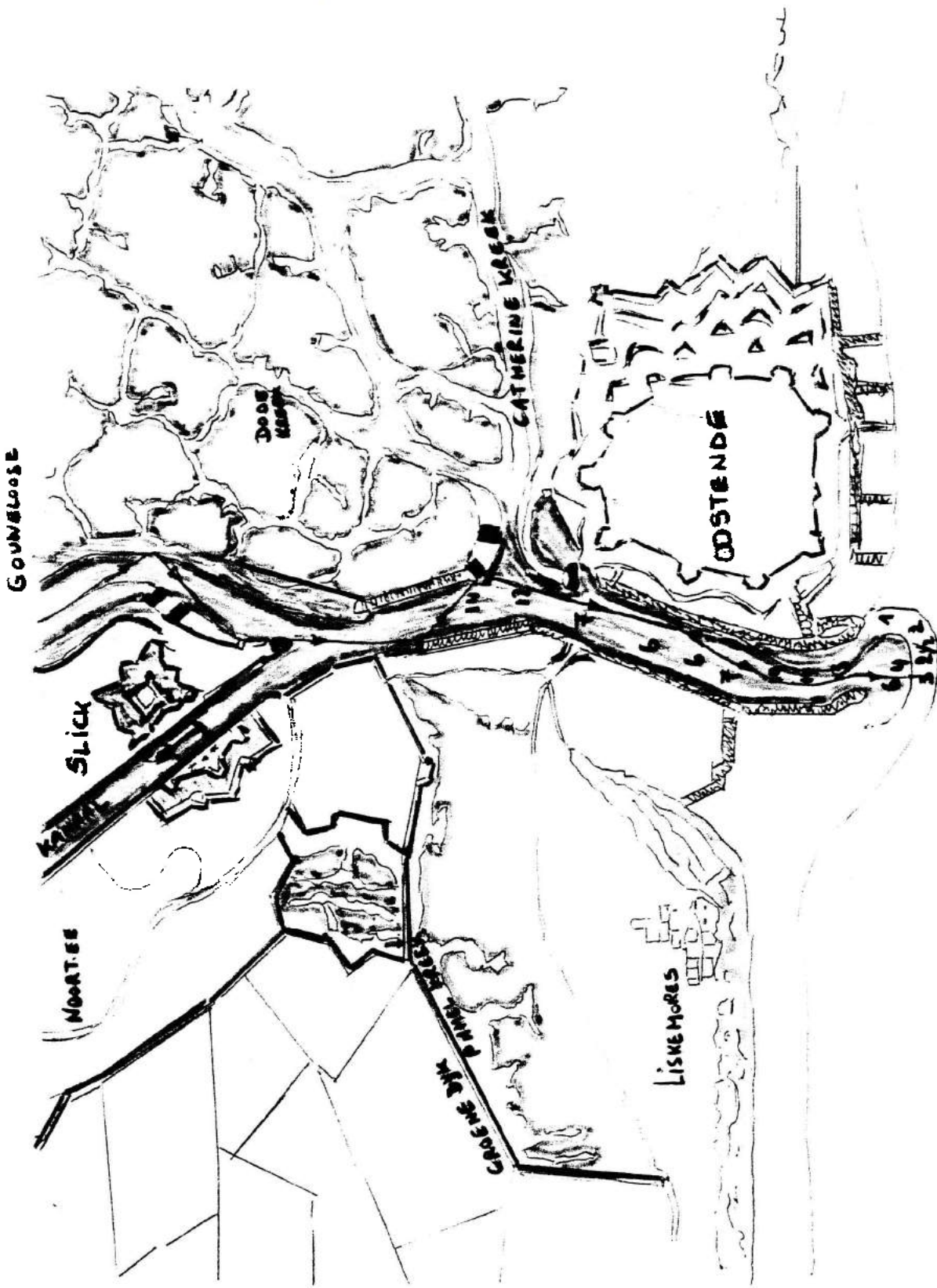
P. Aanvang van de dijkwerken in opdracht van de Staten van Vlaanderen na het vertrek van de Markies de Botta. Ze beginnen aan het fort van "Schlick" en zullen eindigen aan de kop van het metselwerk van het oude sluisdok dat er nog is. Het doel van deze dijk is om het water via de verlaten (q) en (q) te laten wegvloeien naar de dijk van het kroonwerk, omdat dit beter bestand is tegen de druk van het water.

(Een nieuwe meer oostelijk aangelegde sluis werd voltooid in 1758)

2. Situatieschets van de Oostendse haven in 1724

BANK VOOR MONDING (invoest)

SITUATIE VAN HAVEN -
DIEPTES - RICHTING STROOM
PANKEN

1724

3. Memorie kolonel-ingenieur R. Spalart, 20 april 1753 (zie vorig nummer)

Het staat vast dat Vlaanderen ten alle tijde van plan is om de haven te onderhouden en dit ook te bestendigen met de aanleg van spuisluizen. De afgevaardigden dringen er ten stelligste op aan om hun verwachtingen te verwezenlijken. Bij de uitvoering ervan zie de volgende planning.

HET ONTWERP

Het bouwen van een nieuwe kom met verschillende spuisluizen bovenwaarts van de ingestorte sluizen van Slykens. De afstand tot de havenmond bedraagt ongeveer 1500 toises (1 toise = 1,949 m).

De richting van de stroom zal dan niet rechtstreeks in de havengeul uitmonden maar wel op de zijkanten, wat een bijkomend probleem zal veroorzaken, wat ten stelligste vermeden moet worden.

De gezamenlijke openingen van de spuisluizen hebben een breedte van 56 voet, wat veel te klein is t.o.v. de breedte van de havenmond, die 400 voet breed is. Deze bevinding wordt door de ontwerpers onderschreven en bijgevolg zullen twee bijkomende sluizen aangelegd moeten worden om het effect te optimaliseren.

Zo zal men, als gepland, de Gouwelozeekreek afsluiten en twee sluizen bouwen, die dan wel in de as van de havengeul liggen, met een opening van 12 voet elk, die een krachtiger debiet zouden opleveren. Het spuiwater zou dan ongeremd de geul uitschuren. Met deze verklaring is het logisch dat er een meerkost zal zijn om dit plan te realiseren, kortom, de stroming in de richting van de geul, de breedte van de openingen, als de afstand tot de havenmond. Zo blijkt ook uit die verklaring dat de 80 voet-openingen vol-

doende zullen zijn om de haven van Oostende te kunnen onderhouden. Dit was ten andere ook het oordeel van de heren Jeanti, Frétière en Arnaud (vereniging van Duinkerke aannemers).

Bijgevolg stelt men een ander project voor, weliswaar volgens hetzelfde ontwerp (men moet maar het plan goed bekijken, sic) om tot de conclusie te komen. Als men de haven van Oostende wil onderhouden en uitdiepen dan zal dat alleen maar resultaat opleveren als men rekening zal houden met zowel de richting in het midden van de geul, als de afstand van de havenmonden, zo ongeveer 800 toises, als het volume water, onafhankelijk van het getij, en bovendien moet dit gebeuren zonder oponthoud voor de scheepvaart naar het kanaal van Brugge.

Een uitvoerige verwijzing naar het plan zullen de zaken verduidelijken.

VERWIJZINGEN - (RENVOIS)

A. Plaats van de spuisluizen, richting de havenmond. Het bouwen van de sluizen zal gemakkelijk uitvoerbaar zijn als men dat wil. Er zullen 6 doorgangen zijn van 15 voet elk, in totaal 90 voet die men indien nodig dagelijks via verlaten open en dicht zal maken. Dezelfde kreek en polders, die nu voor de nodige uitschuring moeten zorgen, zullen als kom dienen voor het nodige volume water van de sluizen, die men altijd op peil zal houden.

B. Bouwen van een dijk in de Gouweloze, na de voltooiing van de werken.

C. Plaats van de nieuwe kom ten behoeve van de scheepvaart op het kanaal naar Brugge. Men zal alle voorzorgen moeten

nemen om de nefaste invloed van eb en vloed in de toekomst te bestrijden, vooral de aanlanding (verzanding) voor de sluis.

D. De ruïnes van de sluis van Slykens, die men in zekere (beperkte) mate nog zal kunnen gebruiken, zolang men de nieuwe kom ten behoeve van de scheepvaart aan het aanleggen is. Deze sluis kan nog gebruikt worden als afwateringskanaal van het hinterland van Oostende tot Sluis.

Dit zal geen grotere uitgaven vergen. Men moet enkel de breedte van de drempel halveren (4 à 5 voet) met een muur of pijler om zo twee uitgangen te vormen. De oude grachten moet men uitdiepen en schoonmaken en men moet nieuwe graven om het nodige volume water aan te voeren richting Oostende.

E. Voorzorgssluis (Verloren Kost) bij de uitvoering havenwerken.

De twee volgende werken F en G horen niet rechtstreeks bij het ontwerp: 1° F: ter bevordering van de havenactiviteiten; 2° G: verbetering ter plaatse.

F. Verlenging van het havendok, dat door de Catherinasluis zal onderhouden en gereinigd worden.

G. Spuisluis ten behoeve van een nieuwe haven in het westen van Oostende om een beleg van uit de duinen in het westen van Oostende te bemoeilijken. (cfr. beleg van 1745).

Ziedaar bondig wat voor Vlaanderen goed zal uitkomen en voor de veiligheid en de duurzaamheid van de haven en om het een en het ander in overeenstemming te brengen, in dienst van hare Majesteit.

Om de vergelijking volledig te maken met het afgewezen project van de heren Jeanti & C° getaxeerd op 13 of 14 honderdduizend gulden (salvo justo - juist bedrag) geven wij ook de uitgaven van gelijkwaar-

dige werken die in Vlaanderen op staatskosten werden uitgevoerd.

De 6 openingen in de Spuikom A zullen 3 x de kosten zijn van Sluis E (Verloren Kost). $150.000 \text{ fl} \times 3 = 450.000 \text{ fl}$.

De scheepvaartbassins die men in Gent en Brugge gebouwd heeft, waren niet meer dan 150.000 gulden elk.

Het project C zal zeker 3 à 4 maal meer kosten dan bovenvermelde werken, omdat enerzijds de dikte van de fundaties hier 8 Franse voet moet zijn, wat in Brugge en Gent met 6 Franse voet voldoende was = 600.000 fl.

De indijking van de Gouweloossekreek zal niet minder duur uitvallen dan de dijk die men zuidelijk de ingestorte sluis zal bouwen, aangezien deze korter gemaakt zullen worden en het ene het andere compenseert = 150.000 fl.

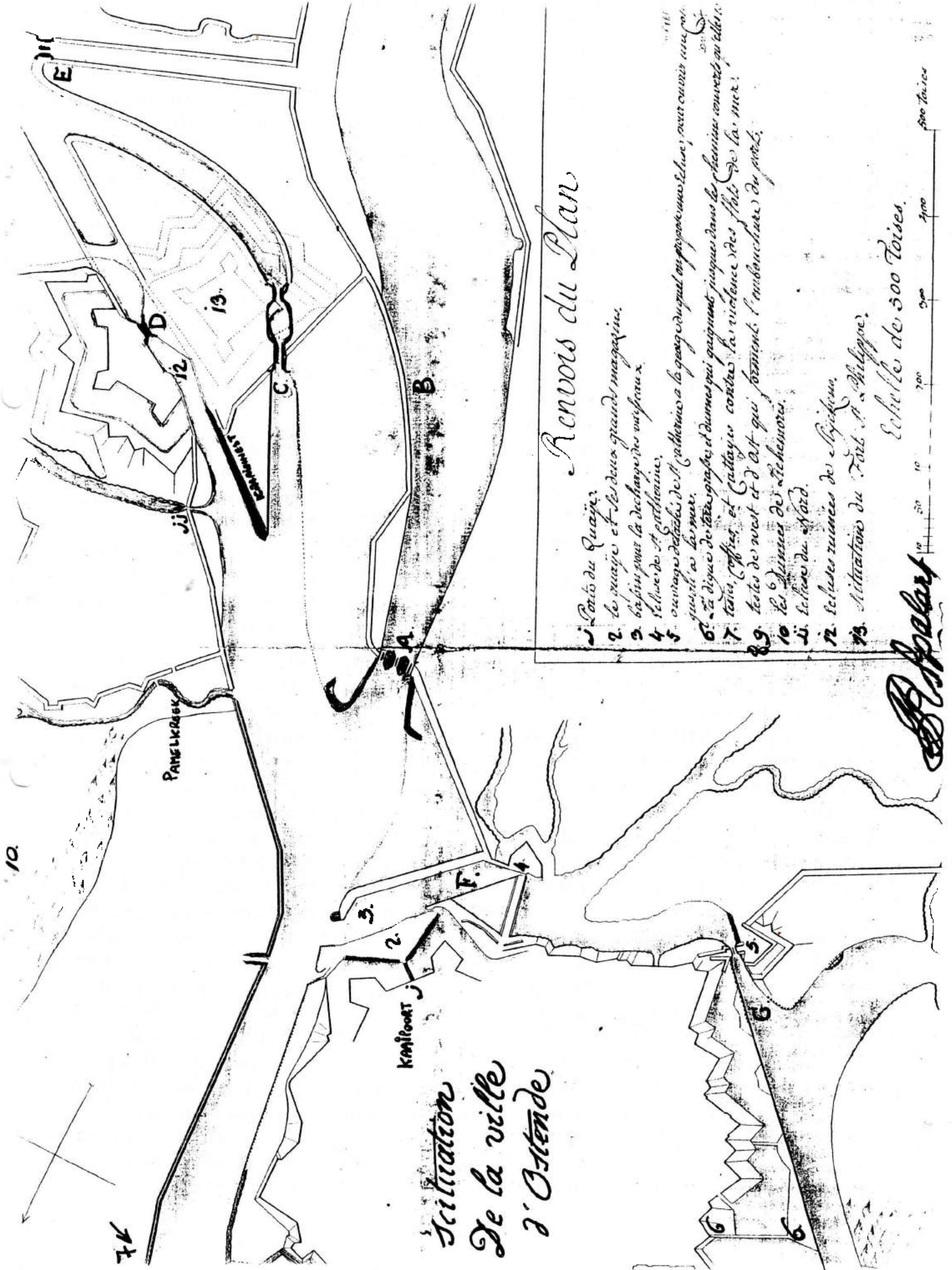
Voor hei- en rijswerken, aanvoer van gronden en eventuele onvoorziene werken = 200.000 fl.

Totaal = 1.400.000 fl.

BESLUIT

Zo men aan deze cijfers twijfelt, kan men met voorgaande kosten van dergelijke werken een klare en onbevooroordeelde vergelijking maken. Vervolgens moet men maar uitpluizen en ter plaatse gaan vergelijken van wat we nu voorstellen dat moet verwezenlijkt worden en komt men tot de bevinding dat het niet strookt met wat we voorstellen, dat men het afkeure. Degene die het veroordelen zullen tenslotte niets meer in het vooruitzicht hebben.

Er zijn in Europa toch nog bekwame mensen met een gezond verstand om een zo belangrijke zaak ter harte te nemen. Vlaanderen eist het en hare Majesteit heeft het zich ter harte genomen.

Situation
 De la ville
 d'Ortende

Renvois du Plan

1. Ports du Quayes
2. le ruyge et les deux grands magazins.
3. bassin pour la decharge des vaisseaux.
4. l'elue de St. philippe.
5. ouvrages detaches de St. philippe a la gauche du qual en regard vers le sud, avec courir une rue qui s'etend vers la mer.
6. six diges de terre grasses et dunes qui graignent jusques dans les chemins couverts au delà.
7. deux coffres et Cattayes contre la violence des flots de la mer.
8. l'elue de west et d'Est qui forment l'embouchure du port.
9. les 6 tours de St. philippe.
10. les ruines de St. philippe.
11. l'elue du Nord.
12. les ruines de St. philippe.
13. Situation du Fort St. philippe.

Manila
 10 50 100 150 200 250 300 350 400 450 500 Toises

Echelle de 500 Toises.

Wat een gids I(ei/ij)den kan!

Zondagmorgen 3 december 2000.

Er was een Leopold II-wandeling besteld door het "Antwerps Congresbureau", in het Frans.

Even na elfen stopte inderdaad aan ons Casino het busje van het exclusieve Métropole Hotel uit Antwerpen. Eigenaardig genoeg scheen het voertuigje leeg op de chauffeur en een Franstalige hostess na, die meteen haar gezelschap ijskoud voorstelde: "Deze heren vormen een handelsdelegatie uit Roemenië, het is vandaag reeds hun vijfde werkdag in België en zij wensen als culturele afsluiter een bezoek aan Oostende."

"Maar ik zie daar niemand zitten!" waagde ik voorzichtig. Waarop de begeleidster (even mager van glimlach als spichtig van gestalte) stoïcijns preciseerde: "Zij moesten gisteravond in verband met de promotie van de typische Belgische producten uitgebreid kennis nemen van meerdere Trappistenbieren. Daarvan bleken de kwaliteiten nogal overtuigend, want tijdens deze morgenrit vielen zij in slaap en liggen hier doorgezakt."

Dat begon goed! Maar de snibbige gastvrouw ging zonder verpinken door: "... De heren begrijpen met moeite een beetje Frans, u moet daarom in korte zinnen spreken, ik zal die geregeld naar het Roemeens vertalen". "Oui, je

comprends, Madame." Met zo'n bedoening zouden zeker geen wijdlopende uiteenzettingen van pas komen en ik zag mijn ingestudeerde lofrede op Leopold II reeds met de helft ingekort. Terwijl ik bij mezelf die ongewone verteltechniek begon in te oefenen, wekte de bonenstaak haar slaperige passagiers en joeg ze de kille wintermorgen in. Na een zeer kort welkomwoordje, beurtelings in het Frans en het Roemeens slenterden wij samen richting park.

Veel belangstelling toonde het voornaamste gezelschap niet voor de geschiedenis van Oostende noch voor die van ons vorstenhuis, alhoewel zij een paar dagen voordien bij koning Albert op het paleis waren ontvangen. Gelukkig kwam onze bont toegetakelde kusttram even voorbijdenderen en op dit volwassen stuk speelgoed keken allen de ogen uit. In hun vaderland groeiden zij immers op in een kleurloos stadslandschap, uitsluitend opgefleurd met enkele slogans uit het dialectisch materialisme. Om dezelfde reden zogen de gouden wijzers van het bloemenuurwerk hun blikken vast. Bij zo'n betoverende achtergrond mocht een kiekje natuurlijk niet ontbreken! De schriële gezelschapsdame haalde dus een prehistorisch apparaatje boven en sommeerde haar drie meest gewichtige (in de dubbele betekenis van

dit woord) beschermelingen voor de officiële pose: "Hé Presedinte; hé Guvernator; hé Primar!". Drie hoogdravende titels, zo te horen; en nieuwsgierig informeerde ik even naar die persoonlijkheden (een gids moet zich op de hoogte stellen van de eigen aard van zijn gasten; hadden wij toch geleerd). Platonisch ratelde mijn zure gezellin daarop af: "De Presedinte is de voorzitter van de Kamer van Koophandel te Boekarest; de Guvernator is de gouverneur van de Roemeense provincie Vilcea in Walachije en de Primar is de opperburgemeester van de grote industriestad Rîmnicu Vilcea aan de voet van de Karpaten ..."

"Amaai! Wat een uitgelezen publiek!" Het lag er vingerdik op dat de tradities uit de tijd van de Volksrepubliek nog niet allemaal voorbijgestreefd waren en deze voorbeeldige ex-kameraden moesten in het buitenland nog steeds omkadert blijven door een betrouwbaar lid van het Presidium. De mijne bleek in ieder geval haar functie van "oog van Moskou en oren van de Partij" nog ernstig op te vatten, want zij knarste maar door: "U begrijpt, mon cher guide, dat u dergelijke persoonlijkheden niet mag overladen met historische ballast. Tracht in de eerste plaats de bijzondere relaties tussen Oostende en Roemenië te belichten"

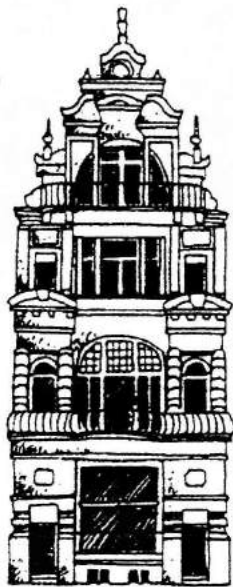
Bijzondere relaties tussen Oostende en Roemenië?! Als een doldraaiende videofilm stormde heel onze tweejarige opleiding voor mijn geest, maar met de beste bedoeling kon ik daarin niet de minste verwijzing naar het turbulente Balkanland vinden. Wel besefte ik dat romantische Royalty-watching rond onze Coburgers weinig indruk zou maken op deze voormalige nomenklatoera, vergrijsd als zij was in de adoratie van "de meest geliefde kameraad" Ceausescu. Alleen de dartele zijsprongen van onze koningen konden hen misschien interesseren en ik begon dan maar te vertellen over de tribulaties met de beruchte Baronne de Vaughan. Gelukkig had ik ooit gewetensvol de biografie van deze courtesane doorgenomen... en plots flitste daar uit mijn geheugen een zeer nuttig detail op!

Blanche Delacroix was immers geboren te Boekarest, uit Franse ouders weliswaar, die er pleisterden op de vlucht voor schuldeisers, maar er zat daarin een link van Oostende naar Roemenië.

BINGO! Die was raak! De slaperigheid verdampte meteen bij mijn publiek en zij eisten alle avonturen van "hun" Blanche te horen. Stel je voor: een onschuldig kind uit het verre vaderland weet onze gewiekste koning in te palmen en België op stelten te zetten.

Na dit "historisch" luik wenste het wakkere gezelschap toch eens de "Mare" te zien. Roemenië beschikt wel over een Zwarte Zeekust, maar mist

er mooie gouden zandstranden. Giechelend als Waalse kleuters die voor het eerst naar zee komen begonnen deze ex-apparatchiks dapper schelpjes te rapen voor de kleinkinderen thuis. Ik mocht er natuurlijk niet mee lachen en dat deed ik allerminst toen zij ook nog de golfbrekers afstormenden ('t was juist laagwater). Gelukkig gleed niemand uit over de gladde wieren. .

Weldra vond de humorloze akela dat de speeltijd lang genoeg had geduurd en wilde terug naar de ernst. Die stond gepast te wachten op de dijk onder de gedaante van de Villa Maritza. De naam van dit sierlijk gebouw schijnt te verwijzen naar een Roemeense prinses (later koningin) Maritza, waarvan mijn publiek meer kende dan ikzelf, en zij stootten hier zo onverwacht op een stukje vaderland. Alle onderdelen van de imposante gevel genoten hun intense aandacht. Van iedere volute, obelisk en cannelure moesten zij het fijne weten en zij schoten elkaars camera's erop leeg.

Wanneer zij bovendien hoor-

den dat "hun" Villa Maritza als enig monument uit de Belle Epoque in staat was gebleken om de aanslagen door de promotoren op de dijk te overleven, dan voelden zij zich bevestigd in hun nationale trots. Vijf dagen lang hadden de resultaten van het westers kapitalisme hen overbluft, maar de ziel van Roemenië ontdekten zij uiteindelijk ongeschonden bewaard te Oostende. Na zo'n culturele opkikker mochten zij toch met opgeheven hoofd het vaderland terugzien. Ik gunde hen deze ontroering van harte, maar de uitgehongerde gastvrouw keek op haar horloge en floot haar peloton binnen in het restaurant ernaast. Nu klonk toch wat protest: allen verkozen immers in "hun" Villa Maritza te dineren! Blijkbaar hebben de organisatoren hier een steek laten vallen!

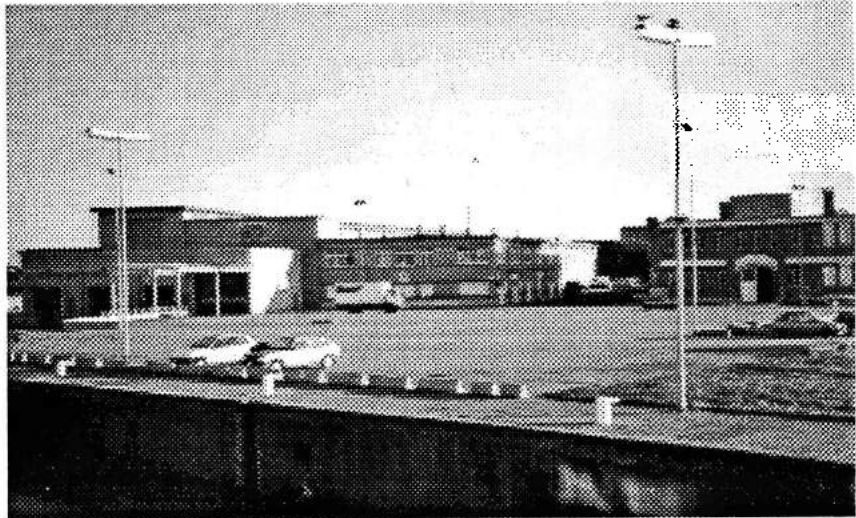
Als gids voelde ik mij daarop geroepen om mijn publiek te troosten en verzekerde hen bij het afscheid dat ik volgende zomer naar Roemenië op vakantie zou komen. Deze loze politieke belofte toverde onmiddellijk een kakenbrede glimlach op ieders gezicht en de drie prominenten bevestigden mijn gelukkig voornemen met een serie stachonovistische schouderkloppen waaronder ik mijn sleutelbeenderen hoorde kraken. Ik voel het nog!

Er restte mij ten slotte nog mijn overrijverige ijskoningin te bedanken voor de medewerking. Dat volbracht ik met een ouderwetse ledere handkus... Zij smolt ter plekke ...

Zoeklicht op de Oosteroever: het bestuursgebouw van de vismijn (1)

Aan het noordelijk uiteinde van de vismijn van Oostende, dicht bij de sluisen van het visserijdok en ten westen begrenst door het tijdok, werd in 1930 een bestuursgebouw opgetrokken. Daarin zijn alle administratieve diensten voor de vismijn in dienst van stad Oostende ondergebracht. Op de gelijkvloerse verdieping aan de zuidkant bevindt zich de 'Kantine' waar voedsel en drank verkregen kan worden. Er is mogelijkheid om snooker, pool of biljart te spelen, of gewoon te genieten van een heerlijk gezicht op de havengeul.

Aan de noordzijde was tot voor enkele jaren een bibliotheek voor vissers. Tevens

Huidige situatie: oude (rechts) en nieuwe (links) vismijn, met links verbouwing met laadbrug voor vrachtauto's.

heeft het stadspersoneel dat instaat voor het onderhoud van de vismijn er een werkplaats, een refter en de nodige sanitaire voorzieningen.

Aan dezelfde noordzijde,

rechts van het gebouw zien we een opschrift 'STICHTING STAF VERSLUYS'. Daar was voorheen de conciërgerie, daarna nam het I.V.K. 'Instituut voor Veterinaire Keuring' daar

Deze helling is het overblijfsel van de eerste sluisen naar het visserijdok. Nu kan men er de overzet "De Link" nemen. Links in de muur ziet men waar de sluisdeuren zaten.

haar intrek. Door nieuwgierigheid geprikkeld ging ik op zoek naar de persoon die mij meer over de huidige stichting zou kunnen vertellen. Zo kwam ik bij de havenkapitein Patrick Vermandel terecht.

Hij vertelde dat er nog niets concreets is gebeurd met deze stichting. De bedoeling was om met de L.B.W.B.

Deze drie foto's illustreren duidelijk de art-deco-stijl in het bestuursgebouw van de vismijn.

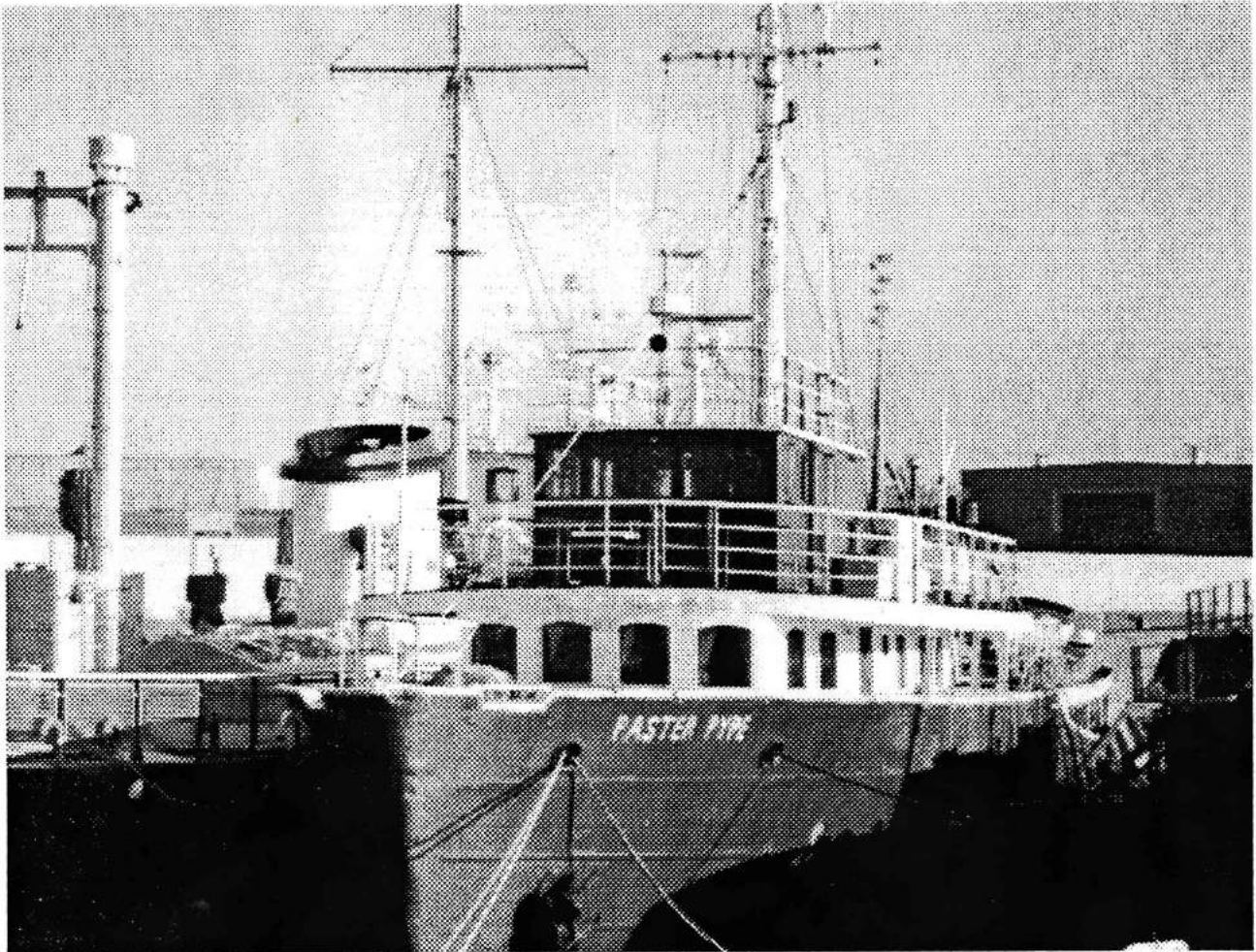
“Landelijke Bond voor de Watersport van België” en de stichting een zeilschool met stageplaatsen voor 12 jongeren in deze voormalige conciërgerie onder te brengen. Ideaal is de ligging in de buurt van de helling die afglijdt in de havengeul, een overblijfsel van de voormalige eerste sluizen voor het visserijdok die wegens het slecht functioneren, maar 9 jaar dienst hebben gedaan. Nu is daar de aanmeerplaats van de overzetboot “DE LINK”. Het is nog afwachten of dit project gesubsidieerd kan worden door de federale overheid.

Dit gebouw uit 1930 ontworpen door architect J. MINNAAR en berekend door ingenieur M. DELENS eveneens uit Gent, is op 15 september 1934 in gebruik genomen. Het is het enige gebouw van het vismijncomplex, dat na W.O. II overbleef. De overige haveninstallaties werden in september 1944 vernield door de bezetter, zodat besloten werd het hele complex, op het bestuursgebouw na, af te breken. De nieuwe vismijn en bijhorende pakhuisen werden in gebruik genomen op 1 februari 1952.

ART-DECO INTERIEUR

Sedert enkele jaren richt de “Vriendenkring van het Noordzee-Aquarium” een jaarlijkse amateur-schilderwedstrijd in, met bijhorende tentoonstelling in dit door vele Oostendenaars nooit betreden gebouw. Voor mij als ex-Vuurtorenwijkbewoner was een bezoek aan deze tentoonstelling mijn

eerste kennismaking met het binnenste van het gebouw. Sedertdien, als het minder goed weer is, tijdens een gidsbeurt, is dit een heerlijk oord om even op te warmen en de sfeer op te snuiven van het aparte vissersmilieu uit vervlogen tijden.

Het loont echt de moeite om tijdens de wekdagen, wanneer iedereen boven aan het werk is, even een kijkje te nemen in de stille trapzaal en boven op de 1ste verdieping. Een stijlvolle art-deco sfeer overvalt u, en telkens, volgens de lichtinval van de periode op de dag, is de beleving anders. Even rondneuzen is zeker verrijkend.

Links bij het betreden van het gebouw ziet men een foto van het opleidingschip

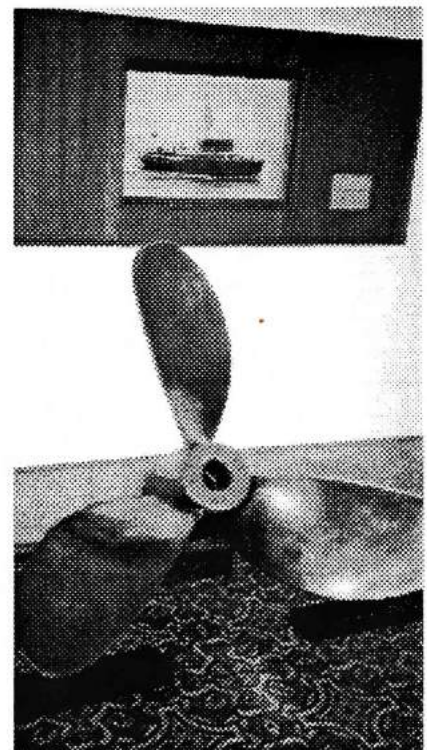
voor het **Koninklijke Marine Kadetten Korps "T.S. PASTER PYPE"**, en een **bronzen reserve schroef van het schip**.

Momenteel ligt het schip in het Vuurtorendok te verkommeren, wachtend op een of ander project waar voor het ogenblik nog geen geld voor is.

Aan uw rechterzijde bevindt zich een "**bascule**" of weegschaal, een toestel waarmee vroeger de vis in de vismijn afgewogen werd voor hij te koop werd aangeboden.

Op de tussenverdieping zien we **3 bronzen medallions** met mansportret erop. Deze heren hadden een belangrijke inbreng bij het totstandkomen van het vis-

*Foto boven: de "Paster Pype" in het Vuurtorendok.
Foto onder: de bronzen reserveschroef van het schip*

serijcomplex van 1934 op de oosteroever.

Laten we links beginnen
Minister Eduard
ANSEELE (1856-1938)

Geboren in Gent 1856.

Was een Vlaams socialistisch politicus.

Hij was tevens leider van de Gentse beweging en stichter van de Coöperatieve "VOORUIT" (1880).

In 1884 gaf hij "VOORUIT" het eerste socialistisch dagblad uit.

Hij streed voor het algemeen enkelvoudig stemrecht. (1902)

Hij was lid van het Parlement en meermaals minister.

Hij heeft veel bijgedragen tot de uitbreiding en bloei van de Oostendse vissershaven en buurtbedrijven.

Hij was ook de oprichter van de "OOSTENDSE REDERIJ" bij ons beter bekend als de "RODE VLOOT".

Even het geheugen opfrissen

Rond 1886 werd in het oude visserskwartier (westeroever) een onderzoek gedaan naar de levensomstandigheden van de vissersbevolking. De bevindingen waren zeer bedroevend. Kleine behuizing, analfabetisme, alcoholisme, veel kinderen en kleine inkomens. Bij een ongeval of overlijden van de vader-kostwinner op zee was er niets om deze kroostrijke gezinnen te ondersteunen.

Tijdens W.O. I waren veel van onze vissers uitgeweken naar Engeland en ze kwamen terug met een andere

visie nl. het sociaal bewustzijn van de werkende mens (vakbonden). In Oostende was dit aan hen voorbij gegaan: veel weg van huis, individualisme en totaal geen interesse voor politiek waren hiervoor de redenen.

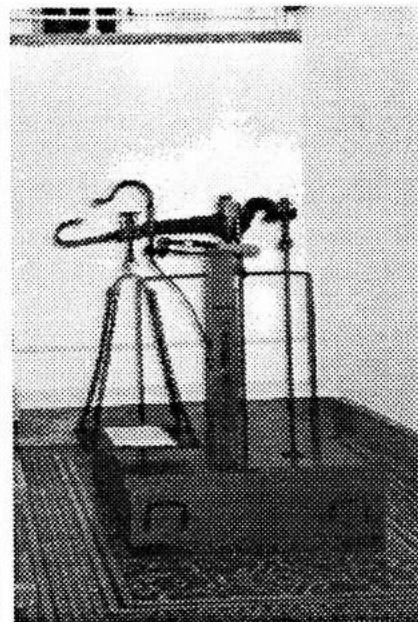
In 1919-'20-'21 brak een staking uit om betere werk-omstandigheden en een rechtvaardiger loon af te dwingen. Na de staking bleven 2 van Oostendes beste kapiteins nl. Arseen Blondé en Louis Zonnekein 1 jaar zonder vaart.

In deze omstandigheden kon Minister Edw. ANSEELE een eigen vloot oprichten. Om het nodige geld bij elkaar te krijgen werd een Naamloze Vennootschap opgericht: de "OOSTENDSE REDERIJ" die in de vissers-middens algauw de naam van "RODE VLOOT" kreeg, gezien de socialistische inbreng.

Drie voortrekkers van de socialistische beweging uit ons visserijmidden kregen de opdracht om schepen te gaan kopen in Engeland en Schotland. Het waren de kapiteins van de midden-slagtreilers Arseen Blondé, Leonce Verbrugge en motorist Van Muyzen.

Als de schepen overgebracht waren, hadden zij de taak die klaar te maken voor de visserij en een bemanning te zoeken.

In 1921 voer het eerste schip de haven uit, de rest volgde richting Portugal, Spanje, IJsland en de Witte zee. Allen hadden ze reeds draadloze telefoon aan boord, hetgeen uniek was voor die tijd.

De 'bascule' waarmee vroeger de vis werd afgewogen

Er waren ook betere sociale voorwaarden voorzien bij de nieuwe rederij:

- Een verzekering bij ongevallen
- Een tegemoetkoming in geval van overlijden
- Het loon van een kapitein was gelijk aan een manspart (2.500 fr)
- De bemanning had een vast loon 450 fr + % van de opbrengst
- De levensmiddelen voor de zeereis werden door de rederij verschaft, wat niet onbelangrijk was daar vroeger soms een voorschot op het loon moest gevraagd worden om dit zelf te kopen.

Tijdens de bloeiperiode, net voor W.O. II, telde de rederij 18 schepen en stelde ze 200 mensen te werk.

(wordt vervolgd)

Uit het verslagboek van een Oostends politieagent (5)

(familienamen bekend maar uit 'kiesheid' niet voluit weergegeven!)

13 december 1912

Om 6 1/4 ure 's morgens overtreding bestatigd ten laste van Eugenie P. om haren aschbak uit te gieten in de goot op de Vischerskaai.

(1 frank)

20 december 1912

Om 12 ure 's middags overtreding bestatigd ten laste van Emile P. wegens met velo te rijden op den zeedijk.

(1 frank)

06 januari 1913

Om 1.50 uur 's nachts geroepen door Eugene D. in de Boonestraat die ons verklaarde dat er bij hem ruzie ontstaan was tusschen Jules C. en Alfons P. We hebben bemerkt dat Jules C. 2 à 3 lichte schrammen in het gezicht hadt. Eugene D. hadt schade geleden doordat een tafelpoot, een cache-pot en 5 pintglazen gebroken waren, alles ter waarde van 10,75 frank. Zij zegden mij alles te zullen arrangeeren in der minne. (niet vervolgd)

24 januari 1913

Om 8 ure 's avonds is op het bureel gekomen mr. M. likeurhandelaar en mij heeft hij verklaard alsdat men daar zooeven eene reklaamplaat hangende aan zijne voordeur hadde ontstolen ter waarde van 10 frank.

19 februari 1913

Om 7 ure 's avonds heb ik gezien dat Alfred V. in de Schipperstraat aan de fontein bezig was met nutteloos water te verkwisten en de straat nat te maken in het midden, hetwelk dan seffens vervroos. Er waren ook

nog 2 bakkerskarren met honden onder gespannen welke zij (sic) volgens verklaring van eene zeker mademoiselle S. nat gespoeten hadden. Ik heb gezien dat het onder de karren gansch nat was. Ik heb ook een jongen zien wegloopen. Volgens dat Alfred V. zegt is het deze Eduard D. die meer zou gegoten hebben dan hij. Ik heb alleen maar V. zien gieten al boven zijn hoofd weg.

(niet vervolgd)

27 maart 1913

Om 5 ure namiddag op dienst zijnde ter Kortestraat is bij mij gekomen Pieter L. die mij verklaarde alsdat hij rond de dertig frank ontstolen was geweest bij Jeanne B.. Hij zegde mij verleden jaar heb ik ook eens bij deze vrouw geweest en mij wat veramu-seert en daar zij deze morgen in het passeeren mij nogmaals teeken deed met op de ruit te kloppen ben ik bij haar binnengaan om 11 ure voormiddag. Ik had toen 57 frank op zak en nu heb ik er maar 20 meer. Hij toonde mij 20 frank in 5 frankstukken. Ik ben op zijn verzoek met hem medegegaan en toen ik eerst binnenkwam beweerde Jeanne B. dezen man niet te kennen doch bekende dan daarna met hem 18 fleschen bier gedronken te hebben, 3 fleschen wijn aan 3 frank het stuk; 7 frank drinkgeld en 2 frank kamergeld gehadt te hebben. Vervolgens gaf zij hem nog 2,70 frank terug en zegde: wat moet dien man nu nog hebben, ik geef hem nog de helft van mijn drinkgeld terug en hij is nog niet content. Pieter van zijnen kant beweerde enkel 2 frank drinkgeld gegeven te hebben en 10,80 frank voor bier doch geen wijn gedronken te hebben, noch ook 7 frank drinkgeld gegeven te hebben. Er bestond dus nog een verschil van 26 frank.

Hij zegde ook in het bed gelegen te hebben en zijn geld onder het hoofdkussen verborgen te hebben en daar ontstolen te zijn. Jeanne zegde in het bed niet geweest te hebben en enkel aan den kant van het bed gestaan te hebben.

N.B. Wij zien in dit huis van tijd eenen ouden calant binnengaan.

(50 frank of 14 dagen)

29 mei 1913

Om 4 ure 's namiddags werd ik geroepen door koetsier D. die mij verklaarde alsdat er zoeven een ongeval gebeurd was op den zeedijk. Daar gekomen heb ik bestatigd alsdat den automobiel van L. en het huurrijtuig van August J. op elkander gereden hadden. Den auto in kwestie stond in het midden der straat schuinsch op den zeedijk en het huurrijtuig stond op twee meters van het voorland der wandeling. Ik heb bestatigd dat het paard geglotsen heeft op twee meters van den boord van voornoemd voorland en men zag ook waar den auto gereden hadt, het was tuschen het midden (doch geheel dicht het midden der straat) en het boordeke van de wandeling.

Koetsier J. hadt de rechtertraam gebroken en den auto was beschadigd aan de linker

slijkscherm. Den auto kwam van de richting der Phare afgereden en de voiture van den tegenovergestelden kant. Zij hebben gezegd alles in der minne te schikken doch later reclameerde chauffeur L. 300 frank en koetsier J. 75 frank. Eerst was het van L. iets van niet en van J. 6 frank.

(Lemmens 5 frank)

12 juni 1913

Om 11 ure 's avonds zijnde eenen Dinsdag in overtreding genomen Eugene D. wegens roepen en zingen in de Aartshertoginestraat.

10 augustus 1913

Om 3 ure 's namiddags in overtreding genomen Louis K. om standplaats te nemen met reklaamkar Lunapark aan de Koers. Hij weigerde tweemaal weg te gaan en zijne naam te zeggen.

(1 frank)

20 augustus 1913

In overtreding genomen de volgende personen om reisjes in zee te doen zonder toelating.

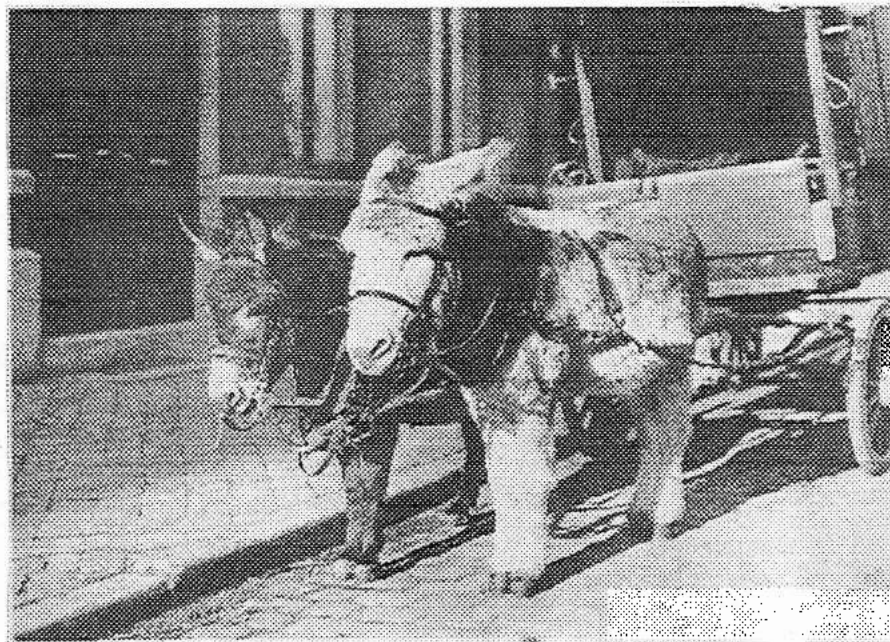
Om 2 ure: Pierre V. - Om 3 ure: Frans D. en Emile V. - Om 5 ure: Alfons V.

HELP ONS — WORD I I D :

F. Blaowe, Kruis der Kruis - v. 7. v. d.
Hendrik Serruyslaan, 76 - Oostende.

AIDEZ-NOUS — FAITES-VOUS MEMBRE :

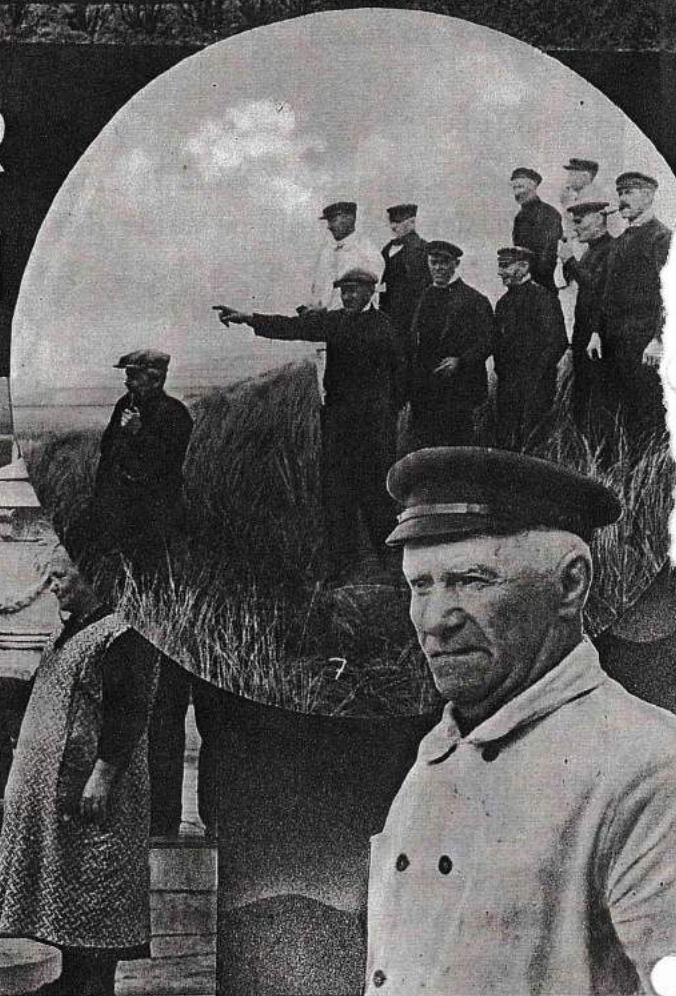
La Croix Bleue du Littoral - a. s. b. l.
Avenue Henri Serruys, 76 - Oostende.

Koont nooit
aan levergo-
ciers die hun
vrachtdieren
slecht in-
spannen of
mishandelen.

N'achetez
rien aux four-
nisseurs dont
les animaux
de trait sont
mal attelés
ou maltraités.

EEN BEZOEK AAN HET TEHUIS VOOR OUDE ZEELIEDEN

DE H. GODTSCHALCK- STICHTING TE OOSTENDE

Eens den ouderdom van zestig jaar bereikt, kunnen vele zeelieden, na een lange, zware en gevaarlijke loopbaan, de zee niet meer trotseeren.

Wat zou er van degenen geworden, wien het lot niet gunstig was, die zonder familie en bestaansmiddelen zijn, ware er niet het tehuis voor oude zeelieden te Oostende?

Twintig jaar geleden, den 9en November, stierf te Brussel Mevrouw Helene Godtschalck, de eenige overblijvende dochter van wijlen kommandant Godtschalck, van de Belgische marine. Haargansche fortuin moest dienen om de laatste dagen van de oude zeelieden te verzachten.

In haar testament schreef ze: „Mijn eenigste wensch is, dat er aan den boord van de zee, midden de duinen, een gesticht opgericht wordt waar oude en hulpbehoevende zee-lieden opgenomen worden, eens dat ze den ouderdom van 65 jaar bereikt hebben.”

In 1924 werd de wensch van de overledene ingewilligd. Een ruim gebouw, midden de duinen gelegen, werd ingehuldigd.

Het verheft zich tusschen de zee en den weg naar Blankenberge.

om 6 uur en 's winters om 4 uur terug thuis zijn.

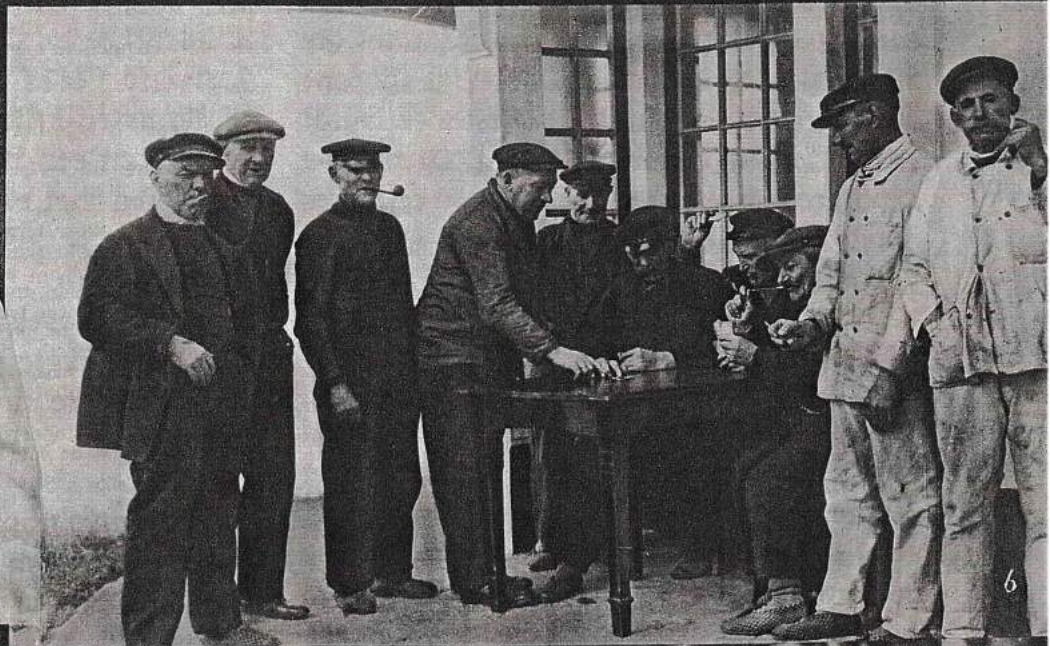
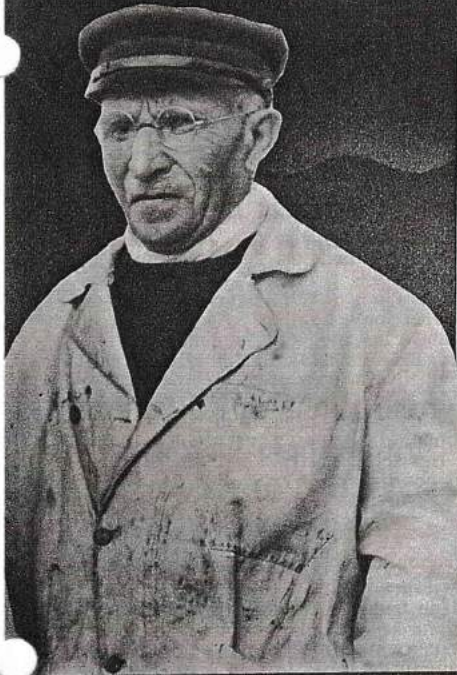
De meeste mannen, oude visschers, brengen hun tijd door met netten maken; de vrouwjes borduren, of maken tapijten en kant. Weer anderen snijden miniatuur-boortjes in hout, sommige werkjes zijn echte kunststukjes (foto 5). Men kan zich moeilijk inbeelden welk een rivaliteit er heerscht tusschen deze „artisten”. Ieder vindt zijn eigen werk natuurlijk het beste en het mooiste!

Als het werk verveelt, dan maar een partijtje kaart of biljart gespeeld, of naar de T.S.F. geluisterd.

Bij goed weder wordt het paviljoen, gebouwd op een hoog duin, druk bezocht; het geeft een mooi uitzicht op de zee en de duinen (foto 6). In de omliggende duinen kunnen de oudjes wandelen naar hartelust. Van daar uit volgen ze gewoonlijk aandachtig het binnen en buiten varen der schepen van de Oost-endsche haven. Uren lang staan ze daar, en zien in gedachten zichzelf, als jongeling, de haven uitvaren om op vangst te gaan.

En dan doemen de herinneringen op en komen de tongen los (foto 8). Ieder visscher heeft toch minstens één buitengewoon avontuur meegemaakt! Allen hebben door de zee geleden, en nochtans hebben ze haar zoo lief! Nu nog, na al die jaren, heeft ze hen in haar macht (foto 7).

Plots weerklinkt de bel... 't is vier uur! Langzaam verlaten de oudjes de duinen, hun kaarten, hun werk, en komen naar het tehuis toe. Vier uur! Tijd om te eten.... (foto 9).

Het tehuis bestaat uit twee deelen; het centraal gebouw (foto 2), waar weduwens en jonggezellen een onderkomen vinden, en een groot aantal kleine huisjes (foto 3), bewoond door oud-visschersgezinnen. In al de kamers en zalen heerscht de grootste orde en netheid. Het is een waar snoegen er in te verblijven. De eenige voorwaarde, die het reglement voorziet in aangenomen te worden als kostganger is 60 jaar oud zijn (vroeger was het 65 jaar), gebrekkig, verminkt of behoeftig in.

Ieder ouderling heeft zijn eigen huisje, waar hij deshonds mag „werken”. (De foto 4 toont ons een huisgezin, dat netten maakt en herstelt).

Het verblijf in het tehuis is absoluut steloos; eten, drinken, kleederen, alles wordt den oudjes verstrekt, zonder dat ze het minste hoeven te betalen. Zelfs het beetje geld, dat ze verdienen met hun arbeid, blijft hun eigendom; ze gebruiken het als zakgeld. Alle dagen, zonder onderbreuk, mogen de oudjes het gesticht verlaten om te wandelen, bezoeken te brengen, enz.... Ze moeten echter 's zomers

Op stap in de Noordzeeprovincie

De Noordzeeprovincie blijft een bestemming bij uitstek voor een uitstap met de hele groep. Vooral de West-Vlaamse groene regio's scoren hoog. Recent zijn het groeiend aantal arrangementen in de groene West-Vlaamse regio's zoals het Brugse Ommeland, de West-Vlaamse Scheldestreek, de Leiestreek en de Westhoek. Ook de formules zijn vernieuwd. De keuzemogelijkheden en zelfs een dagprogramma 'à la carte' zijn de trends. Arrangementen zijn meer en meer grensoverschrijdend. Groepen kunnen tijdens een daguitstap meerdere gemeenten en/of steden bezoeken, er zijn formules die de provinciegrens (met Oost-Vlaanderen) overschrijden én vanuit de Westhoek wordt zelfs Frans-Vlaanderen bezocht. De nieuwe brochure van Westtoerisme telt 59 formules om te genieten en te ontdekken in West-Vlaanderen.

Handig in de brochure (64 pagina's) is de opsplitsing per regio. Trend in de sector van de groepsuitstappen zijn de arrangementen met keuzemogelijkheden. Op deze wijze kunnen organisatoren het programma creatief samenstellen. Meer nog: in overleg met en volgens de wensen van de gasten stellen de Diensten voor Toerisme graag een à la carte-programma samen.

In het Brugse Ommeland

Het Brugse Ommeland is de voortuin van Brugge en de achtertuin van de Noordzeekust. Een klassieker in deze streek blijft de dagtrip naar Damme. Het programma is opgebouwd met (grensoverschrijdende) keuzemogelijkheden: een bezoek aan het Uilenspiegelmuseum, een historische stads- of natuurwandeling. Voor de dames die in de namiddag Brugge willen bezoeken, is de wandeling 'De Zij-straten van Brugge' een aanrader. Maar ook een bezoek aan een drukkerij, een edelherten-, kalkoen- of escargotkwekerij in Aardenburg (Neder-

land) is mogelijk. De dag wordt afgesloten met volksspelen, een bezoek aan de huisbrouwerij De Brugse Bierkaai of een boottocht van Damme naar Brugge.

Langs de kastelenroute

Een nieuwkomer is de dagtrip in en rond 't Roodhof te Oostkamp. Dit centrum voor creatief en milieuvriendelijk toerisme is tevens de leerwerkplaats voor de mensen van Loca Labora. Na 42 km fietsen langs de kastelenroute wordt hier halt gehouden. De inwendige mens wordt er gesterkt met een kruidenthee en de uitwendige mens wordt verwend met een kruidenvoetbad. Ondertussen krijgt de bezoeker deskundige uitleg van een herboriste. De dag wordt afgesloten met een biologisch verantwoord menu.

Langs de Westkust

Met 'Een dagje grasduinen te Koksijde, Oostduinkerke en Sint-Idesbald' kan u veel kanten uit. Het Visserijmuseum in Oostduinkerke is de enige constante, de rest van het programma wordt samengesteld uit onder andere een bezoek aan het natuurgebied De Doornpanne, het museum 'Sleutel en Slot' in Nieuwpoort, het Taf Walletmuseum of een bezoek 'over de Schreve'.

Van zee tot polders

Deze dagtrip start in Westende met een ontvangst in het prestigieuze Grand Hotel Bellevue, een beschermd monument en langs de kust één van de architecturale parels uit de Belle Epoque. Na een kennismaking met de vernieuwde badplaats wordt doorgereisd naar Diksmuide voor een bezoek aan Westoria. Een tweede optie is een tocht naar het pittoreske Koekelare waar musea, een gerestaureerde brouwerij en een militaire begraafplaats worden bezocht.

Proeven van Oostendse oesters

In Oostende kunnen groepen op maritieme ontdekkingstocht. De klassieke stadwandeling wordt er aangevuld met een visdegustatie aan de vistrap. Na de lunch, uiteraard een Noordzeeschotel, wordt een bezoek met proeverij gebracht aan het Aquacultuurcentrum 'De Oesterput'.

De Leiestreek vanuit de lucht

Origineel is hier zeker de dagtrip 'Te land, te water en in de lucht door de West-Vlaamse Leiestreek'. Na een bezoek aan het Wervikse tabaksmuseum vaart u op de Leie naar Menen. Wandelen door Menen en na de lunch gaat het richting Wevelgem. Een bezoek aan de luchthaven en een heuse luchtdoop maken uw dagtrip af.

Van Oost- naar West-Vlaanderen

Dat de Leiestreek veel gezichten heeft kan u ontdekken in de dagtrip: 'Van Oost naar West'. Op het programma staan onder meer het kasteel van Ooidonk en de jeneverstokerij van Filliers. Een bezoek aan de hippodroom van Kuurne of Waregem bewijzen dat Zuid-West-Vlaanderen nog altijd allure heeft. Om de dag af te ronden vertellen specialisten hun gasten alles over de luchtvaart

in het Vlaamse Educatief Luchtvaartcentrum op het vliegveld van Wevelgem.

Brouwerijen in de Westhoek

De Westhoek telt een hele reeks bijzondere streekprodukten. In de dagtrip 'Poperinge van hop tot bier' worden brouwerijen bezocht en streekbieren geproefd. Ook het oorlogsverleden van de streek komt aan bod. De sportievelingen kunnen hier de fiets nemen, met walkman en cassette en zo een stuk van de Pop-route ontdekken: een traject langs markante raakpunten omtrent het dagelijks leven achter de frontlijn.

Vanuit Veurne naar Frankrijk

Met 'Een duik in Bachten de Kupe' ontdek je Veurne en omgeving. En dat gaat tot over de schreve, met bezoek aan Ghyvelde of Sint-Winoksbergen, twee stadjes in Noord-Frankrijk.

Info en reservaties

De brochure 'Daguitstappen voor groepen' is gratis te verkrijgen bij Westtoerisme, Kasteel Tillegem, 8200 Sint-Michiels - tel: 050/39.02.96 - fax: 050/38.02.92 - e-mail: westtoer@westtoerisme.be. Voor reservaties kunnen groepen terecht bij de respectievelijke Diensten voor Toerisme.

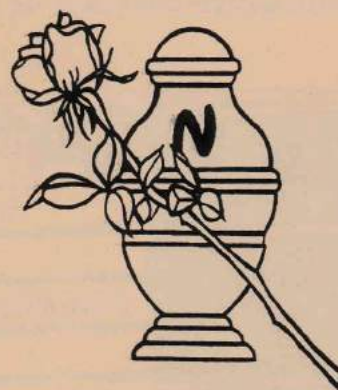
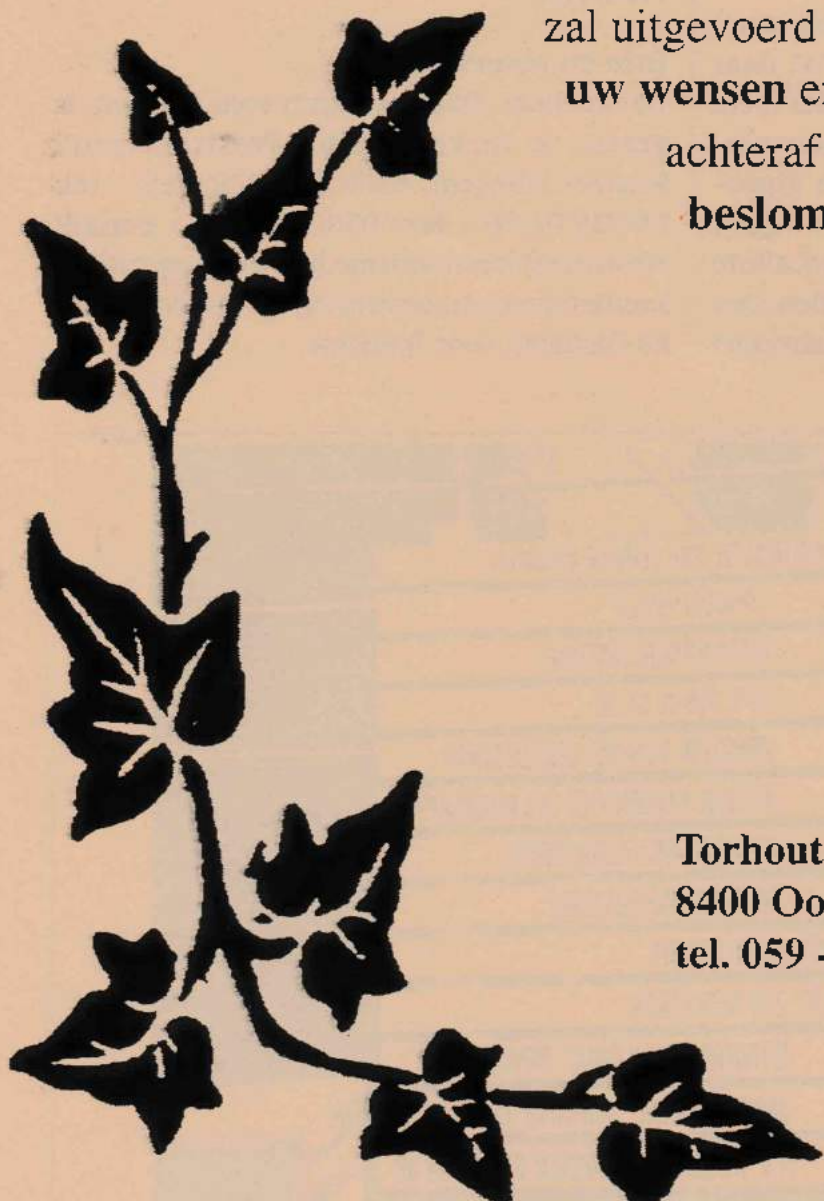
RECONSTRUCTIE 18e EEUWSE WONING	
	SPAANS HUISJE
OPDRACHTGEVER	STADSBESTUUR OOSTENDE
	INFO: 059 80 55 00
SUBSIDIES	MINISTERIE VLAAMSE GEMEENSCHAP
	AFDELING MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN
	PROVINCIE WEST-VLAANDEREN
	STADSBESTUUR OOSTENDE
KOSTPRIJS DER WERKEN	8.305.023 BEF
UITVOERINGSTERMIJN	200 WERKDAGEN
ONTWERP	ONTWERPBUREAU DIKOS - BRUGGE
	JAN VANDEWALLE - ARCHITEKT 050 33 63 56
UITVOERING	N.V. WOUDEBERG - BRUGGE 050 38 08 38

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartcontract**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53